

STRATEGIA ROZWOJU
GMINY DĄBROWA CHEŁMIŃSKA
NA LATA 2014 - 2023

SPIS TREŚCI

- I. WSTĘP
- II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY
 1. Uwarunkowania ogólne, położenie i podział administracyjny.
 2. Środowisko przyrodnicze.
 3. Walory historyczno – kulturowe.
 4. Turystyka, Kultura i Sport
- III. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA GMINY
 1. Dane demograficzne
 2. Stopa bezrobocia
- IV. ROLNICTWO I DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA
- V. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA
 1. Edukacja
 2. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna
 3. Bezpieczeństwo publiczne
 4. Współpraca Regionalna/Organizacje pozarządowe
- VI. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA
 1. Drogi i komunikacja
 2. Wodociągi, kanalizacja, gospodarka odpadami
 3. Elektroenergetyka
 4. Telekomunikacja
- VII. ANALIZA BUDŻETU GMINY W LATACH 2008-2012
- VIII. RAPORT Z BADAŃ ANKIETOWYCH
- IX. ANALIZA SWOT
 1. Diagnoza mocnych i słabych stron
 2. Szanse i zagrożenia
- X. MISJA I WIZJA ROZWOJU GMINY
- XI. CELE I ZADANIA STRATEGICZNE, OPERACYJNE
- XII. OCENA REALIZACJI STRATEGII
- XIII. SPIS TABEL, WYKRESÓW, MAP I RYSUNKÓW
- XIV. SKŁAD OSOBOWY GRUPY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

I. WSTĘP

„Strategia Rozwoju Gminy Dąbrowa Chełmińska 2014- 2023.” została opracowana przez Urząd Gminy w Dąbrowie Chełmińskiej.

Strategie rozwoju regionalnego, czy lokalnego w ostatnich latach są uznawane za podstawę nowoczesnej polityki rozwoju, jako metody planowania przyszłości.

Przedmiotowe opracowanie ujmuje główne cele i uwarunkowania rozwoju gminy w horyzoncie czasowym do 2023 roku przy uwzględnieniu zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych.

Rozwój gospodarki rynkowej oraz głębokie zmiany systemowe, jakie zaistniały w ostatnich czasach sprawiają, iż na potencjał gminy oddziałuje wiele sił, grup nacisku i interesów.

Wymaga to stworzenia określonej wizji i misji oraz potrzebę ich koordynacji różnymi instrumentami - jednym z nich powinna być właśnie strategia rozwoju.

Jej podstawową funkcją jest dostarczenie informacji podmiotom gospodarczym, potencjalnym inwestorom oraz mieszkańcom o długookresowych uwarunkowaniach rozwoju i sposobach rozwiązywania problemów, jakie w związku z nimi powstaną, jak również deklaracją i zobowiązaniem władz do podjęcia określonych przedsięwzięć i działań.

Strategia rozwoju jest narzędziem motywującym, zarówno dla społeczności lokalnej, jak i władz regionalnych. Jest to sprawa bardzo istotna – ponieważ przyjmuje się, że motywacja jest jednym z najważniejszych impulsów rozwojowych współczesnej społeczności.

Narzędziem przy sporządzeniu strategii są konsultacje społeczne, które mają na celu zasięgnięcie opinii i wypracowanie wspólnych założeń i priorytetów. Będą one w najbliższych latach punktem wyjścia do realizacji istotnych zadań dla gminy i jej mieszkańców.

W ramach tych działań zorganizowano spotkania poświęcone opracowaniu " Strategii Rozwoju Gminy Dąbrowa Chełmińska na lata 2014 - 2023", które odbyły się w dniu 11.06.2013 r. (przedstawiciele organizacji pozarządowych, KGW, jednostki organizacyjne) oraz w dniu 18.06. 2013 r. (przedsiębiorcy i rolnicy).

Celem spotkań było ustalenie zakresu i funkcji formułowanej strategii, przedyskutowanie jej relacji oraz wstępne określenie priorytetów strategicznych, które moderowane były przez Wójta Gminy.

Spotkania miały charakter warsztatowy, a uczestnicy m.in. na kartach roboczych dokonali wstępnej analizy SWOT oraz analizy uwarunkowań rozwojowych Gminy. Uzyskane informacje posłużyły jako istotny element W przygotowywania Strategii na lata 2014-2023.

Strategia może wydatnie przyczynić się do zwiększenia konkurencyjności Gminy, a w dalszej perspektywie – do wzmocnienia jej pozycji. Jest też podstawowym dokumentem wymaganym przy

ubieganiu się o środki pomocowe z Unii Europejskiej w ramach jej programów. Zgodnie z zasadą programowania, tylko te inwestycje będą mogły ubiegać się o wsparcie, których zasadność i potrzeba została potwierdzona umiejscowieniem w logicznym układzie strategii rozwoju gminy.

II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

1. Uwarunkowania ogólne, położenie i podział administracyjny

Gmina Dąbrowa Chełmińska położona jest w centralnej części województwa kujawsko – pomorskiego i jest jedyną gminą powiatu bydgoskiego położoną po prawym brzegu Wisły.

Od wschodu i południa graniczy z Gminą Zławieś Wielka, od północnego-wschodu z Gminą Unisław, od południowego – zachodu przez rzekę Wisłę z miastem Bydgoszcz oraz Gminą Solec Kujawski, natomiast od północnego-zachodu przez rzekę Wisłę z Gminą Dobrcz.

Gmina Dąbrowa Chełmińska podzielona jest na 22 wsie, połączone w 14 sołectw zamieszkałych przez 7810 osób (stan na 31.12.2012):

- Sołectwo BOLUMIN obejmujące wsie: Bolumin i Boluminek,
- Sołectwo BORKI obejmujące miejscowości Borki, Dębowiec i Gzin Dolny,
- Sołectwo CZARŻE obejmujące miejscowości Czarze i Słończ,
- Sołectwo CZEMLEWO obejmujące miejscowość Czemlewo i część miejscowości Czarze,
- Sołectwo DĄBROWA CHEŁMIŃSKA obejmujące miejscowość Dąbrowa Chełmińska,
- Sołectwo GZIN obejmujące miejscowość Gzin,
- Sołectwo JANOWO obejmujące miejscowość Janowo,
- Sołectwo MOZGOWINA obejmujące miejscowości Mozgowina i Wielka Kępa,
- Sołectwo NOWY DWOR obejmujące miejscowości Nowy Dwór i Reptowo,
- Sołectwo OSTROMECKO obejmujące miejscowość Ostromecko,
- Sołectwo OTOWICE obejmujące miejscowość Otowice i część miejscowości Dąbrowa Chełmińska,
- Sołectwo RAFA obejmujące miejscowości Rafa i Pień,
- Sołectwo STRYŻAWA obejmujące miejscowości Strzyżawa i Mała Kępa,
- Sołectwo WAŁDOWO KRÓLEWSKIE obejmujące miejscowość Wałdowo Królewskie i część miejscowości Nowy Dwór.

Bezpośrednie sąsiedztwo z aglomeracją miejską, jaką jest Bydgoszcz wywiera decydujący wpływ na poziom rozwoju i obecny wizerunek Gminy.

Gmina Dąbrowa Chełmińska posiada wielką różnorodność szaty roślinnej i wyjątkowo liczne gatunki zwierząt. Zalesione trasy Wisły i wplecione w nie oczka wodne dają niezapomniany krajobraz i wielkie możliwości rekreacji. Z uwagi na położenie w pobliżu rozwijającego się Fordonu, dzielnicy Bydgoszczy oraz posiadanie chronionych terenów krajobrazu nadwiślańskiego i wydzielonych terenów pod inwestycje, stanowi atrakcyjne miejsce nie tylko dla turystyki i wypoczynku, ale również do zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej.

Obszar Gminy wynosi 12504 ha, z czego w ogólnej powierzchni zajmują:

- a) użytki rolne – 5 298,18 ha w tym:
 - grunty orne - 3 854,67 ha,
 - sady – 173,69 ha,
 - łąki trwałe – 724,65 ha,
 - pastwiska trwałe – 359,89 ha,
 - grunty rolne zabudowane – 137,64 ha,
 - grunty pod stawami – 1,86 ha,
 - grunty pod rowami – 45,74 ha,
- b) grunty leśne - 6 025,38 ha w tym:
 - lasy – 5 674,65 ha,
 - grunty zadrzewione i zakrzewione – 350,72 ha,
- c) grunty zabudowane i zurbanizowane - 456,02 ha w tym:
 - tereny mieszkaniowe 110,90 ha,
 - tereny przemysłowe – 11,56 ha,
 - inne tereny zabudowane – 23,62 ha,
 - zurbanizowane tereny niezabudowane – 22,11 ha,
 - tereny rekreacyjno - wypoczynkowe – 6,75 ha,
 - drogi – 218,60 ha,
 - tereny kolejowe – 62,35 ha,
 - inne – 0,09 ha.

d) grunty pod wodami – 433,89 ha w tym:

- płynące – 351,13 ha,
- stojące – 82,75 ha,

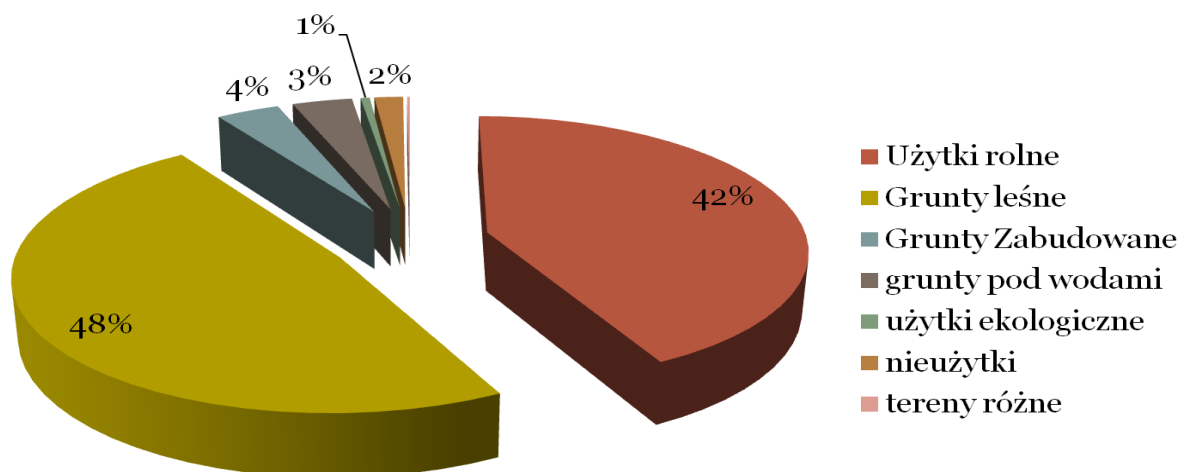
e) użytki ekologiczne – 65,65 ha,

f) nieużytki – 206,62 ha,

g) tereny różne – 18,23 ha.

Gmina Dąbrowa Chełmińska jest gminą rolniczą. Użytki rolne zajmują około 42% jej powierzchni, natomiast lasy 48%, a pozostałe grunty (pod budynkami, podwórzami, drogami, czy zbiornikami wodnymi) zajmują około 10% powierzchni Gminy.

Wykres 1. Struktura gruntów na terenie gminy

Zestawienie mienia Gminy Dąbrowa Chełmińska

Tereny będące we własności Gminy Dąbrowa Chełmińska (stan na dzień 31.12.2012 r.):

- grunty orne – 29,84 ha,
- sady – 0,37 ha,
- łąki trwałe – 4,39 ha,
- pastwiska trwałe – 5,53 ha,
- grunty orne zabudowane – 2,35 ha,
- grunty pod rowami – 9,84 ha,
- lasy – 4,34 ha,
- grunty zadrzewione i zakrzewione – 0,00 ha,
- tereny mieszkaniowe 0,88 ha,
- tereny przemysłowe – 0,37 ha,
- inne tereny zabudowane – 7,72 ha,
- zurbanizowane tereny niezabudowane 0,07 ha,
- tereny rekreacyjno – wypoczynkowe – 4,04 ha,
- drogi – 133,48 ha,
- inne tereny komunikacyjne – 0,09 ha,
- grunty pod wodami – 17,63 ha,
- nieużytki – 10,28 ha,
- tereny różne – 1,15 ha.

Nieruchomości przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową w Dąbrowie Chełmińskiej:

- działka Nr 538 o pow. 0,14 ha – os. Południe,
- działka Nr 462 o pow. 0,07 ha – ul. Krótka,
- działka Nr 192/4 o pow. 1,42 ha – ul. Kręta,
- działka Nr 152 o pow. 0,47 ha – ul. Spokojna,
- działka Nr 156 o pow. 0,24 ha – ul. Spokojna,
- działka Nr 257/2 o pow. 0,55 ha – okolice skrzyżowania ul. Chełmińskiej i Szkolnej,
- 12 działek o łącznej pow. 3,29 ha – ul. Targowa.

Łączna powierzchnia gruntów wynosi 6,19 ha.

Nieruchomości przeznaczone pod usługi:**a) Ostromecko:**

- działka Nr 252/8 o pow. 0,15 ha – okolice skrzyżowania ul. Bydgoskiej i ul. Kolejowej,
- działka nr 221/3 o pow. 0,02 ha przy ul. Szkolnej,

b) Dąbrowa Chełmińska:

- działka Nr 200/24 o pow. 0,37 ha – okolice ul. Bazowej i ul. Przemysłowej,
- działka Nr 200/8 o pow. 0,25 ha - okolice ul. Bazowej i ul. Przemysłowej,
- działka Nr 200/20 o pow. 4,17 ha - okolice ul. Bazowej i ul. Przemysłowej,
- działka Nr 200/10 o pow. 0,76 ha – okolice ul. Bazowej i ul. Przemysłowej,
- 13 działek o łącznej pow. 2,69 ha – ul. Bazowa i ul. Produkcyjna,
- działka Nr 122/1 o pow. 0,17 ha – ul. Bydgoska (była mleczarnia).

Łączna powierzchnia gruntów wynosi 8,59 ha.

Według stanu na 31.12.2012 r. w Gminie Dąbrowa Chełmińska obowiązują 34 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące swym zakresem 652 ha.

Większość terenów przeznaczona jest pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną.

Każdego roku oddawane są do użytku budynki mieszkalne, i tak:

- 2010 rok- 47,
- 2011 rok – 38,
- 2012 rok - 37

2. Środowisko przyrodnicze

Gmina Dąbrowa Chełmińska odznacza się wielką różnorodnością szaty roślinnej i wyjątkową różnorodnością zwierząt i ptaków. Zachowały się wyspy naturalnych zespołów roślinnych. Możemy mówić o ogromnym bogactwie przyrody.

Na terenie gminy wyróżniono 36 pomników przyrody, na które składają się głównie pojedyncze okazy drzew lub ich zespoły m.in. dęby szypułkowe i bezszypułkowe, lipy drobnolistne, żywotniki wschodnie, kasztanowce zwyczajne, sosny wejmutki, jesiony wyniosłe, topole wyniosłe, cisy pospolite, buki zwyczajne, topole czarne i wierzby białe.

W roku 1995 prawie połowę obszaru gminy Dąbrowa Chełmińska (tj. 45,5 % ogólnej powierzchni gminy) włączono do Parku Krajobrazowego Doliny Dolnej Wisły, obecnie Zespołu Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego.

Na terenie Gminy znajdują się 4 rezerваты przyrody:

- Rezerwat przyrody Wielka Kępa Ostromecka - leśny, chroni nadwiślański las łęgowy. Leży na tarasie zalewowym. Przedmiotem ochrony jest las łęgowy wierzbowo-topolowy i wiązowo-jesionowy.
- Rezerwat przyrody Las Mariański położony w okolicach Ostromecka - leśny, chroni grąd zboczowy. Wśród rozległych borów sosnowych stanowi on interesującą wyspę grodu-lasu dębowo-grabowego. Przez rezerwat przebiega żółty szlak turystyczny. Na południowym skraju znajdują się źródła wody mineralnej.
- Rezerwat przyrody Reptowo - faunistyczny, chroni stanowisko czapli siwej.
- Rezerwat przyrody Linje - torfowiskowy, chroni śródleśne torfowisko wraz ze stanowiskiem brzozy karłowatej, która rośnie w tysiącach egzemplarzy i w wielu miejscach tworzy zwarte zarośla, jej wysokość rzadko przekracza 1 m.
- Projektowany Rezerwat przyrody Mała Kępa Ostromecka - ornitologiczny, będzie chronić miejsca lęgowe i żerowiska ptactwa wodnego.

Nazwa parku krajobrazowego i inne tereny chronione	Powierzchnia parku lub innego obszaru chronionego
I. Rezerваты przyrody: 1) „Wielka Kępa Ostromecka” 2) „Linje” 3) „Reptowo” 4) „Las Mariański” 5) Projektowany „Mała Kępa Ostromecka”	27,84 ha 12,32 ha 3,62 ha 31,78 ha 116,36 ha
II. Zespół Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego	6.032,0 ha (wniosek u wojewody o włączenie całego obszaru Gminy w obręb parku krajobrazowego). Obecnie 45% powierzchni gminy Dąbrowa Chełmińska zajmuje Zespół Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego
III. Obszary Natura 2000 1) PLH040003 „Solecka Dolina Wisły” 2) PLH040020 „Torfowisko Linie” 3) PLB 040003 „Dolina Dolnej Wisły”	cały obszar 7030,08 ha brak danych 5,27 ha 2.036,2 ha
IV. Użytki ekologiczne - 59	59,07 ha

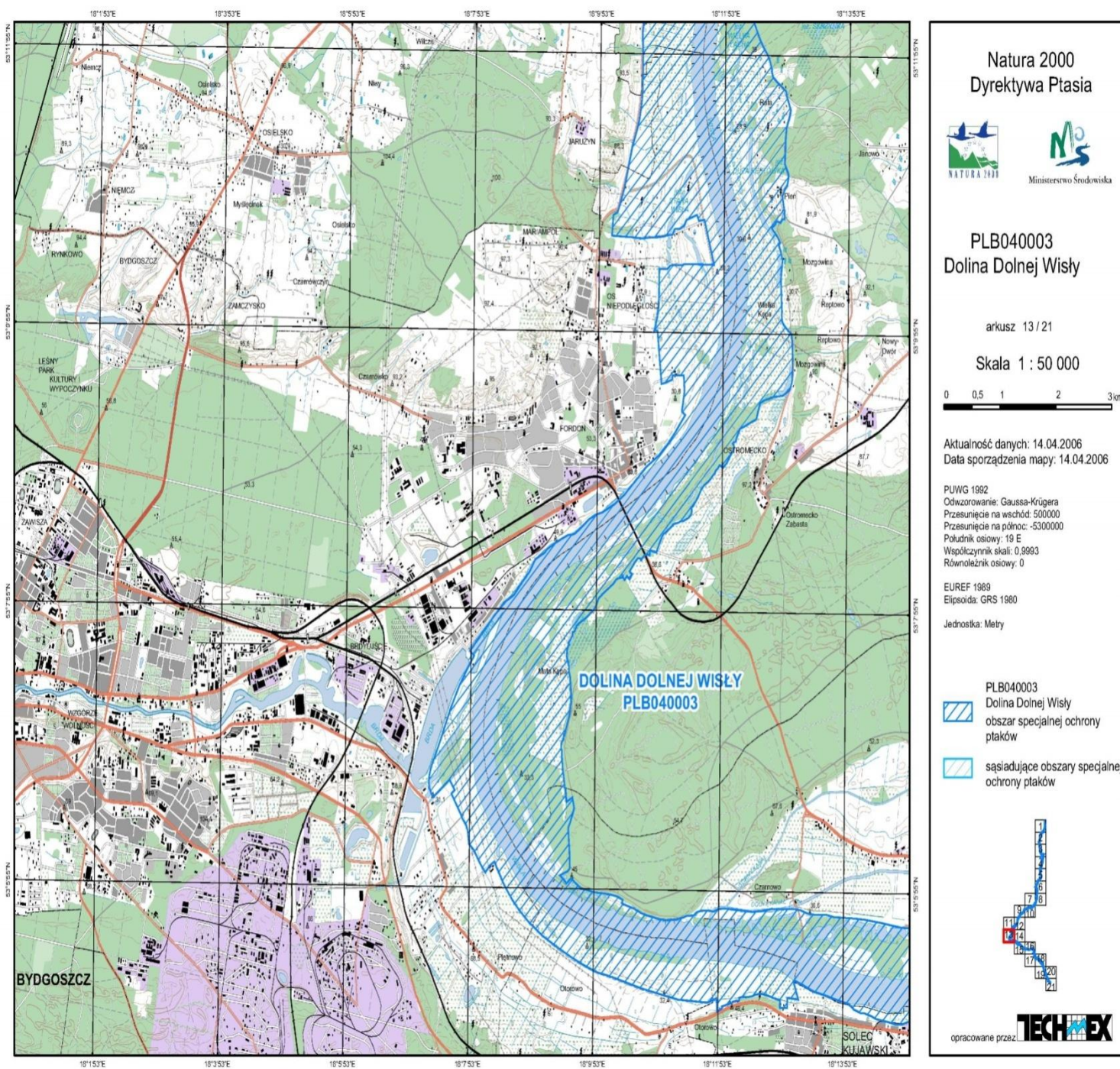
Tabela 1. Środowisko naturalne - tereny chronione

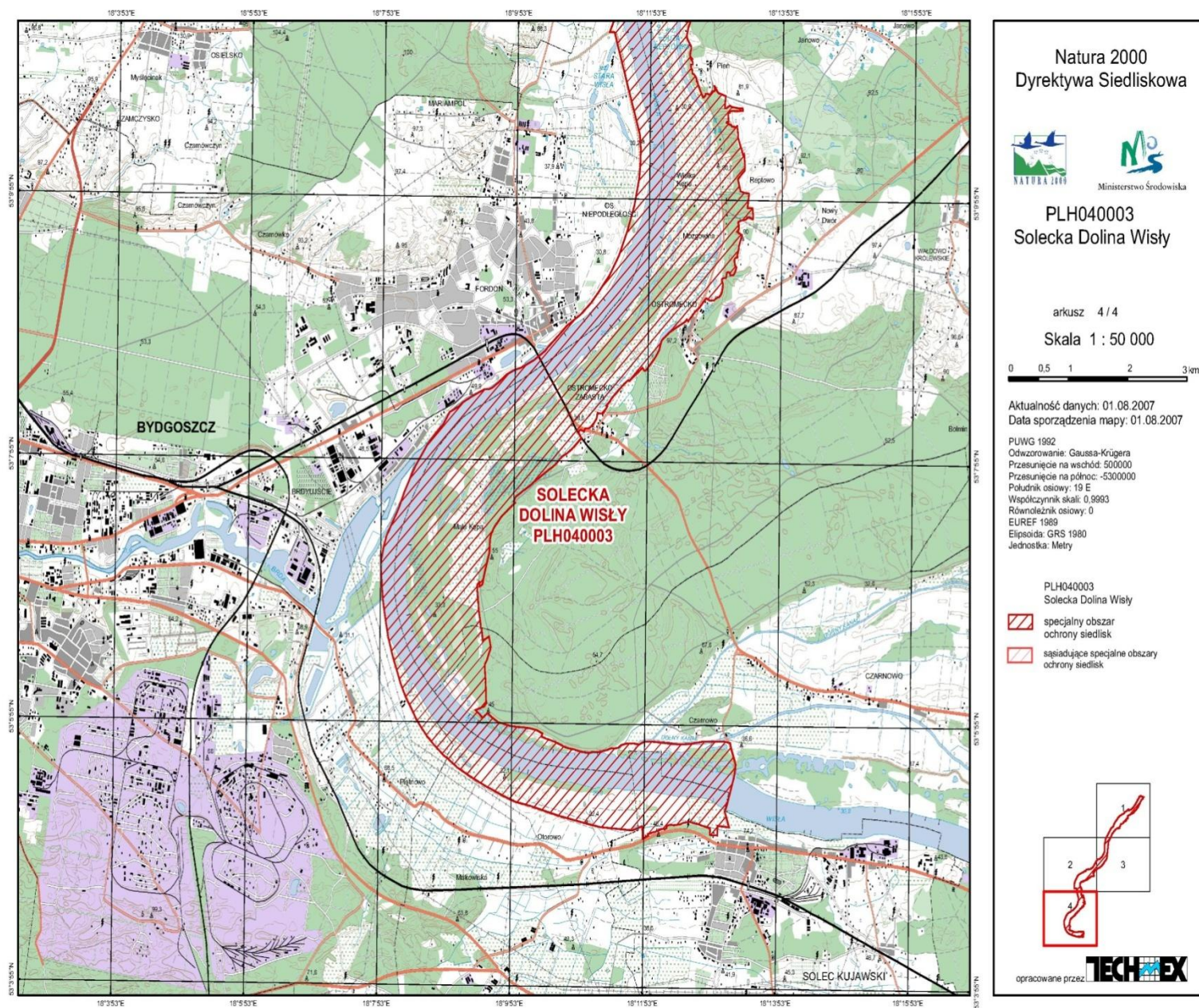

Rysunek 1. Rezerваты przyrody na terenie Gminy Dąbrowa Chełmińska

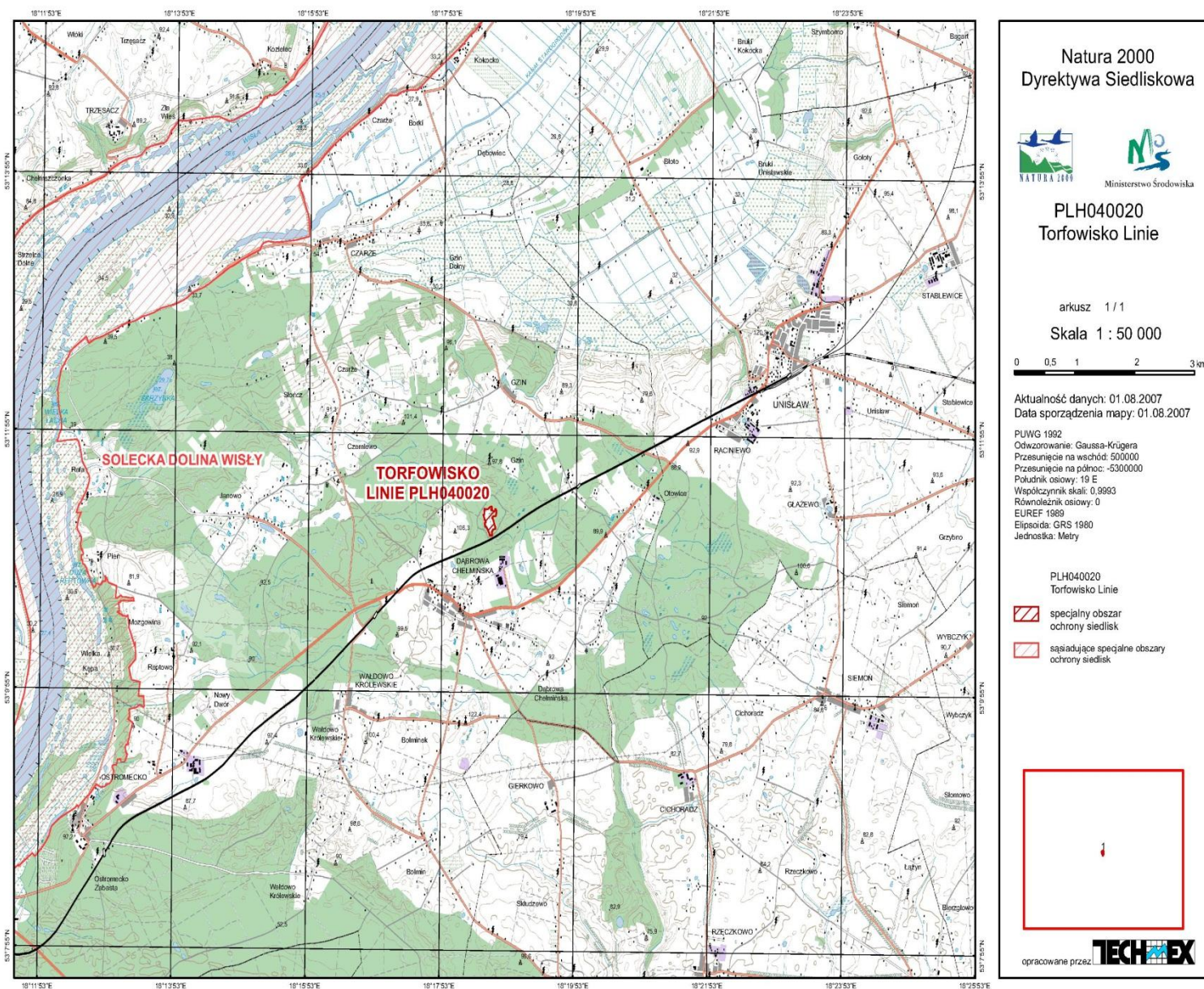
Rezerваты przyrody na terenie Gminy Dąbrowa Chełmińska:

1 – „Wielka Kępa Ostromecka, 2 – „Las Mariański”, 3 – „Reptowo”, 4 – „Linje”.

Rysunek 2. Obszar Natura 2000 – „Dolina Dolnej Wisły”¹¹Napy „Obszar Natura 2000” Materiały ministerstwa środowiska

Rysunek 3. Obszar Natura 2000 – „Solecka Dolina Wisły”

Rysunek 4. Obszar Natura 2000 – ”Torfowisko Linie”

3. Walory historyczno-kulturowe

Na terenie Gminy Dąbrowa Chełmińska jest wiele obiektów zabytkowych, wymagających specjalnej ochrony konserwatorskiej. Zadaniem gminy jest trwale zachowanie zabytków, ich zagospodarowanie i utrzymanie, jak również zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla ich wartości.

Realizując powyższe zadania Gmina Dąbrowa Chełmińska dokonała inwentaryzacji zabytków (2008-2009) oraz uchwałą Nr XXX/247/09 Rady Gminy Dąbrowa Chełmińska z dnia 18.12.2009 r. przyjęła program opieki nad zabytkami.

Na uwagę zasługują następujące zabytki architektury:

- kościół p.w. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Czarzu, powstały u schyłku XIII w.,
- kościół pw. Mikołaja, Stanisława i Jana w Ostromecku zbudowany w 1630 r.,
- kościół pw. św. Wojciecha i Katarzyny w Boluminku, jest kolejnym ciekawym zabytkiem późnego baroku, wzniesiony w latach 1755-1777 i przebudowany w latach 1909-1910,
- kościół filialny pw. Wniebowzięcia NMP w Dąbrowie Chełmińskiej, z przełomu XIX i XX wieku,
- parterowy marmurowy dworek w Czemlewie,
- budynek folwarczny – tzw. Koszary w Nowym Dworze, zbudowany w stylu neogotyckim,
- dom holenderski w Wielkiej Kępie (Oleńdrzy osiedlili się w Dolinie Dolnej Wisły, gdzie było zapotrzebowanie na ludzi, którzy potrafią radzić sobie na terenach podmokłych i zalewowych. Menonici osuszyli bagna, zagospodarowali tereny do tej pory niezamieszkane. Charakterystyczne dla krajobrazu wsi były - obok rowów i stawów melioracyjnych, które miały gromadzić i odprowadzać z pól nadmiar wód - wały przeciwpowodziowe i sztucznie usypane wzgórki, na których lokowano całą zagrodę),
- Zespół Pałacowo-Parkowy w Ostromecku.

Odwiedzając Gminę Dąbrowa Chełmińska szczególną uwagę należy zwrócić na znajdujący się w Ostromecku Zespół Pałacowo-Parkowy, który składa się dwóch pałaców – starego zwanego Myśliwskim i nowego wraz z zabudowaniami folwarcznymi i otaczającym je parkiem. Mieści się tam kolekcja współczesnego malarstwa, grafiki oraz zbiór zabytkowych fortepianów i pianin. Ta zabytkowa rezydencja często odwiedzana jest przez melomanów, którzy przybywają tu, by wysłuchać koncertów kameralnych i recitali chopinowskich.

Ostromecko znane jest nie tylko z zespołu pałacowo-parkowego, pięknych krajobrazów, czystego powietrza, ale także ze źródlanej wody mineralnej produkowanej od 1894 roku i rozsyłanej na cały kraj i za granicę. Wartość zabytkową posiada również park krajobrazowy w stylu angielskim oraz park założony na wzór parku włoskiego.

4. Turystyka , Kultura i Sport

Na terenie Gminy Dąbrowa Chełmińska, której połowa obszaru należy do Zespołu Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego, powstała ścieżka rowerowa wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 551 od Ostromecka do Dąbrowy Chełmińskiej, o długości ponad 7 kilometrów.

Szlaki turystyczne przebiegające przez gminę:

- **SZLAK ŻÓŁTY PIESZY**, o długości 21 km, nazywany szlakiem „REZERWATÓW CHEŁMIŃSKICH” ma charakter przyrodniczy. Jego trasa przebiega przez rezerваты przyrody i najciekawsze miejsca w gminie.
- **SZLAK CZARNY PIESZY im. prof. Krystyny Wyrostkiewicz**, o długości 18 km rozpoczyna się w centrum wsi Ostromecko, prowadzi przez „Las Mariański” do rezerwatu „Wielka Kępa Ostromecka”, następnie pod mostem fordońskim przez łąkę Wisły do dawnego młyna wodnego we wsi Kamieniec. Szlak kończy się przy budynku stacji kolejowej w Ostromecku.
- **ZIELONY SZLAK ROWEROWY BYDGOSKIEGO TOWARZYSTWA CYKLISTÓW TWORZY PĘTLĘ WOKÓŁ POŁUDNIOWEJ CZĘŚCI DOLINY DOLNEJ WISŁY**. Rozpoczyna się w Chełmnie, a na terenie gminy – od miejscowości Czarze, przez Rafę i „Las Mariański” do Ostromecka, a następnie przez Strzyżawę do mostu fordońskiego.
- **CZARNY SZLAK ROWEROWY DOLINY DOLNEJ WISŁY**, o długości 460 km. Na terenie gminy rozpoczyna się w miejscowości Gzin, przez Czemlewo i Janowo prowadzi do rezerwatu „Reptowo”, następnie rezerwatu „Las Mariański” i przez teren Zespołu Pałacowo – Parkowego w Ostromecku prowadzi do Strzyżawy, gdzie biegnie wzdłuż zakola Wisły.
- **NIEBIESKI SZLAK ROWEROWY PRZYJAŹNI Z BYDGOSZCZY DO TORUNIA**, który na terenie Gminy rozpoczyna się w Strzyżawie i prowadzi przez Ostromecko Wałdowa Królewskiego, Bolumina następnie prowadzi do Torunia.

Podsumowując – na obszar gminy składa się zróżnicowany krajobraz, bogata szata roślinna i konfiguracja terenu, stanowi bazę turystyczną, szczególnie dla mieszkańców pobliskiej Bydgoszczy.

Uzupełnieniem bazy turystycznej jest istniejąca baza noclegowa. Noclegi oraz pobyty weekendowo-wakacyjne oferują:

- Restauracja "OSTROMECKA" w Ostromecku,
- Przedsiębiorstwo Gastronomiczno-Hotelarskie "JERMIR" w Strzyżawie,
- Zajazd "ANNA" w Strzyżawie,
- Zespół Pałacowo Parkowy Ostromecko Hotel,
- Gospodarstwo Agroturystyczne „Gzinianka” w Gzinie,
- Gospodarstwo Agroturystyczne „ZACISZE” w Gzinie,
- Gospodarstwo Agroturystyczne w Pniu,
- Gospodarstwo Agroturystyczne „POD BOCIANEM” w Dąbrowie Chełmińskiej.

Działające gospodarstwa agroturystyczne proponują ciekawe formy wypoczynku m.in. posiłki domowe, ogniska, jazdę konną, kuligi, biesiady, łowienie ryb, grzybobranie.

Gminny Ośrodek Kultury i Sportu

Z dniem 1 stycznia 2012 r. uchwałą nr XI/71/12 z dnia 13 października 2011 roku Rada Gminy powołała Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Dąbrowie Chełmińskiej. Działalność GOKiS realizowana jest w kilku świetlicach wiejskich w miejscowościach: Czarze, Gzin, Ostromecko, Wąldowo Królewskie, Bolumin, Czemplowo, Rafa i Dąbrowa Chełmińska.

Celem statutowym jest prowadzenie wielokierunkowej działalności kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej, które realizowane są poprzez:

- rozwijanie potrzeb kulturalnych dzieci, młodzieży i dorosłych,
- rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie zainteresowań kulturalnych mieszkańców Gminy,
- tworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju osobowości mieszkańców,
- kształtowanie kultury wypoczynku i życia codziennego,
- kształtowanie nawyków do korzystania z dziedzictwa i dóbr kultury narodowej i regionalnej,
- popularyzację kultury ludowej,
- prowadzenie różnorodnych form edukacji i wychowanie przez sztukę,
- inicjowanie i stwarzanie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego, kół, klubów zainteresowań, sekcji i zespołów,

- organizację mieszkającym w okolicy dzieciom wolnego czasu,
- pomaganie dzieciom i młodzieży w rozwijaniu swojej wiedzy,
- organizację różnego rodzaju zajęć i zabaw.

Gminna Biblioteka Publiczno-Szkolna

Biblioteka rozpoczęła swoją działalność 1 maja 1948 r. Początkowo prowadzenie biblioteki zlecano pracownikom Urzędu Gminy.

W skład gminnej sieci bibliotecznej wchodzi filia w Ostromecku oraz filia w Czarzu.

Od grudnia 2005 r. Gminna Biblioteka Publiczno-Szkolna funkcjonuje jako samorządowa instytucja kultury posiadająca osobowość prawną.

Władze samorządowe mimo powszechnie występujących ograniczeń finansowych zachowały pełną sieć placówek. Jednak ze względów ekonomicznych dokonano połączenia bibliotek publicznych ze szkolnymi w trzech największych miejscowościach gminy.

Do podstawowych zadań Biblioteki należy w szczególności:

- gromadzenie, opracowanie i przechowywanie materiałów bibliotecznych służących rozwijaniu czytelnictwa oraz zaspakajaniu potrzeb informacyjnych, edukacyjnych i samokształceniowych ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dokumentujących dorobek kulturalny, naukowy i gospodarczy regionu.
- udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie do domu, prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży oraz ludzi niepełnosprawnych,
- prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej,
- popularyzacja książki i czytelnictwa oraz dorobku kulturalnego gminy,
- tworzenie i udostępnianie własnych komputerowych baz danych,
- katalogowych, bibliograficznych i faktograficznych,
- współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami, organizacjami i towarzystwami w zakresie rozwijania i zaspakajania potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa,
- doskonalenie form i metod pracy bibliotecznej,
- prowadzenie działalności służącej potrzebom oświaty i wychowania.

III. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA GMINY

1. Dane demograficzne

Liczba ludności Gminy systematycznie wzrasta. Ma to związek z rozwojem budownictwa mieszkaniowego, atrakcyjnością terenów i bezpośrednim sąsiedztwem z dużym miastem. Ilość stałych mieszkańców Gminy na przestrzeni lat przedstawia się następująco:

- na dzień 31.12.2008 r. - 7433,
- na dzień 31.12.2009 r. - 7567,
- na dzień 31.12.2010 r. - 7673,
- na dzień 31.12.2011 r. - 7692,
- na dzień 31.12.2012 r. - 7810.

Szczegółowa statystyka mieszkańców Gminy według wieku i płci sporządzona na podstawie danych z ewidencji ludności, poniżej:

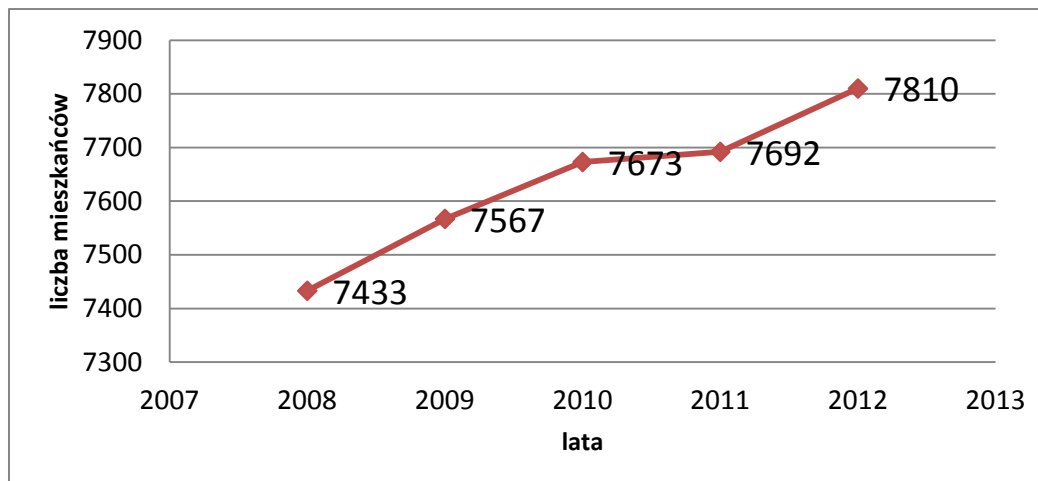
WIEK	PŁEĆ	stan na dzień 31.12.2008 r.	stan na dzień 31.12.2009 r.	stan na dzień 31.12.2010 r.	stan na dzień 31.12.2011 r.	stan na dzień 31.12.2012 r.
0-18 lat	M	981	984	976	974	986
	K	929	921	904	866	883
19-65 lat	M	2460	2535	2605	2633	2649
19-60 lat	K	2236	2290	2333	2336	2355
powyżej 65 lat powyżej 60 lat	M	279	274	275	273	293
	K	548	563	580	610	644
ogółem	M	3720	3793	3856	3880	3928
	K	3713	3774	3817	3812	3882
	M+K	7433	7567	7673	7692	7810

Tabela 2. Liczba mieszkańców Gminy

Wzrost liczby mieszkańców w poszczególnych latach:

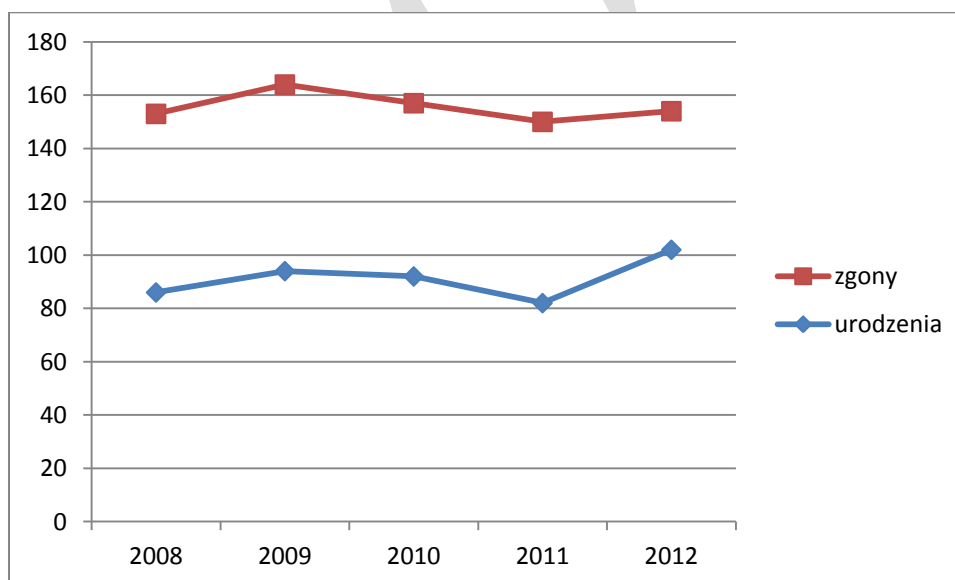
- 2008 rok o 118 osób,
- 2009 rok o 134 osoby,
- 2010 rok o 106 osób,
- 2011 rok o 19 osób,
- 2012 rok o 118 osób.

Wykres 2. Liczba ludności na przestrzeni lat

ZDARZENIE	Stan na 31.12.2008r.	Stan na 31.12.2009r.	Stan na 31.12.2010r.	Stan na 31.12.2011r.	Stan na 31.12.2012r.
URODZENIA	86	94	92	82	102
MAŁŻEŃSTWA	72	97	99	91	83
MIGRACJE ²	193	193	209	140	172
ZGONY	67	70	65	68	52
POBYTY CZASOWE	156	74	79	82	81
PRZEMELDOWANIA W OBREMBIE GMINY ³	93	78	75	82	58

Tabela 3. Statystyka zdarzeń rzeczywistych dla Gminy Dąbrowa Chełmińska (źródło: USC i ewidencja ludności)

Wykres 3. Liczba urodzeń i zgonów na przestrzeni lat

² Migracje - zameldowania na pobyt stały, związane ze zmianą kodu terytorialnego i daty zameldowania.

³ Przemeldowania - przemeldowania na pobyt stały, związane ze zmianą daty zameldowania.

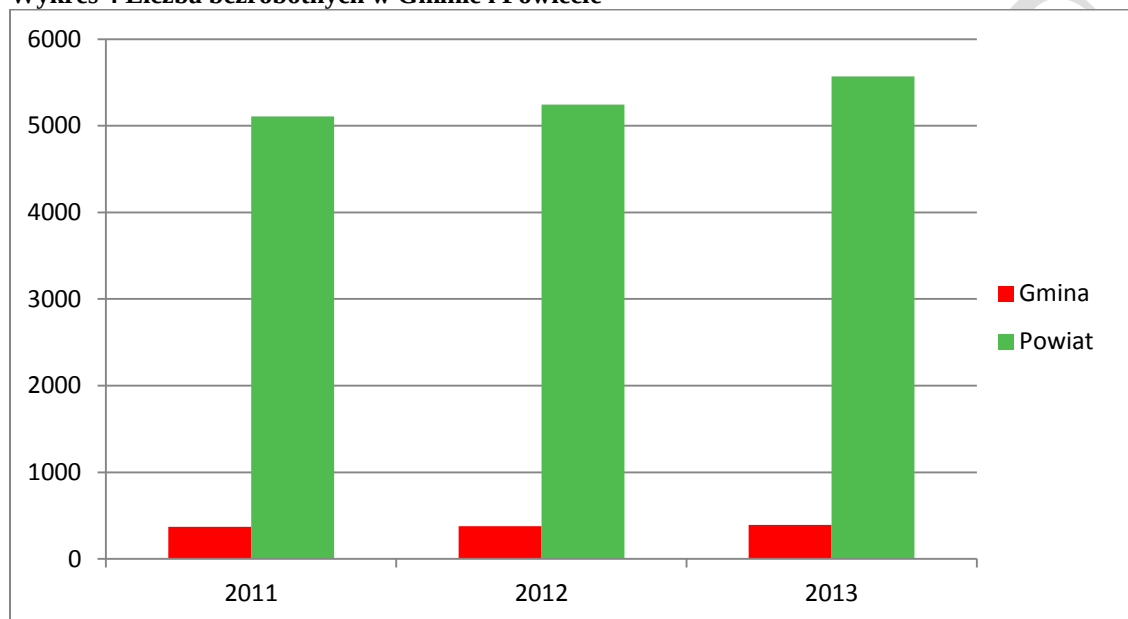
2. Stopa bezrobocia⁴

Stopa bezrobocia w powiecie bydgoskim na dzień 31 grudnia 2012 r. wyniosła 13,7%.

Liczba osób bezrobotnych w gminie:

- na dzień 31.01.2011 r. wyniosła 369 (w powiecie 5 106 osób),
- na dzień 31.01.2012 r. wyniosła 378 (w powiecie 5 243 osoby),
- na dzień 31.01.2013 r. wyniosła 394 (w powiecie 5 570 osób).

Wykres 4 Liczba bezrobotnych w Gminie i Powiecie

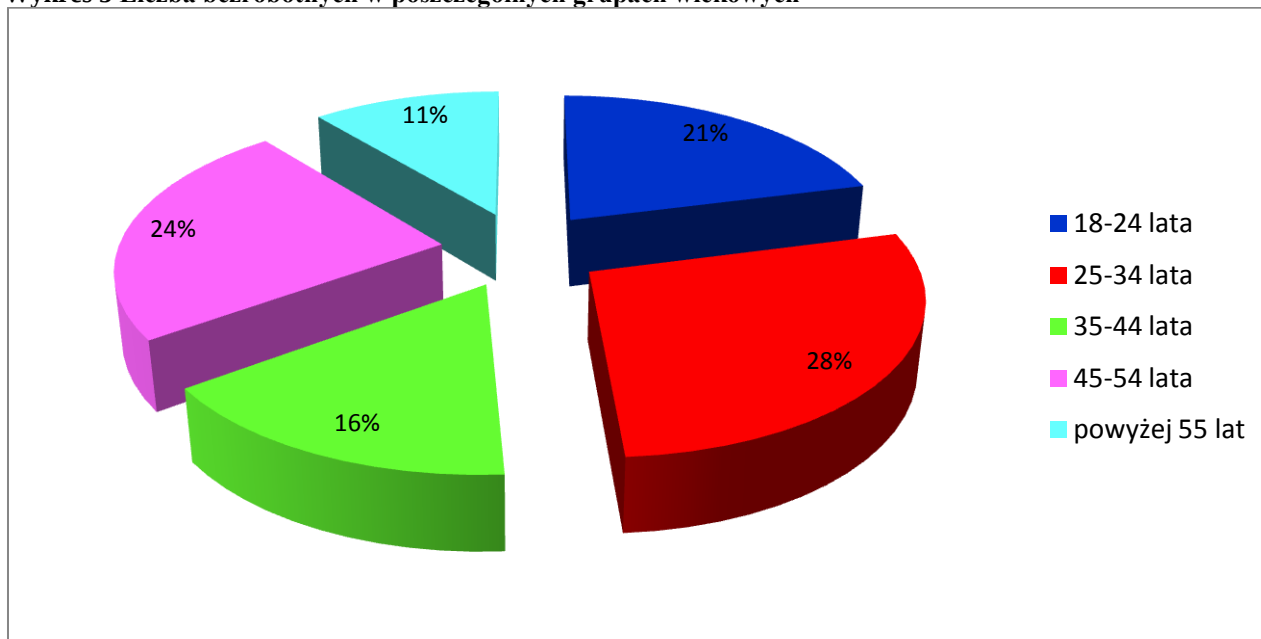
Wskaźnik bezrobocia wg poziomu wykształcenia:

- 29 osób - wykształcenie wyższe,
- 48 osób - średnie zawodowe,
- 15 osób - wykształcenie średnie ogólne
- 126 osób - zasadnicze zawodowe
- 160 osób - gimnazjalne i poniżej.

Liczba osób bezrobotnych w poszczególnych grupach wiekowych (31.12.2012):

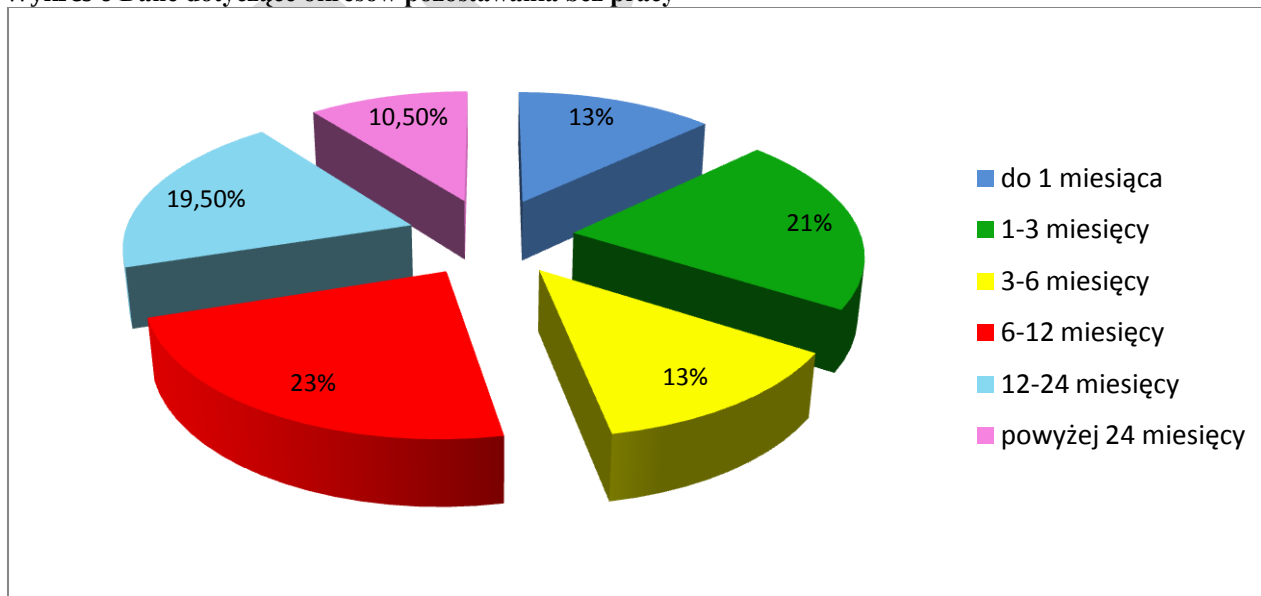
- 18 – 24 lata – 79 osób,
- 25 – 34 – 106 osób,
- 35 – 44 – 62 osoby,
- 45 – 54 – 90 osób,
- powyżej 55 lat – 41 osób.

⁴ Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bydgoszczy.

Wykres 5 Liczba bezrobotnych w poszczególnych grupach wiekowych

Dane dotyczące okresu pozostawania bezrobotnych bez pracy (31.12.2012):

- do 1 miesiąca – 48 osób, tj. 13%,
- 1 – 3 miesięcy 78 osób, tj. 21%,
- 3 – 6 miesięcy – 50 osób, tj. 13%,
- 6 – 12 miesięcy - 88 osób, tj. 23%,
- 12 – 24 miesięcy 74 osób, tj. 19,5 %,
- powyżej 24 miesięcy – 40 osób, tj. 10,5%.

Wykres 6 Dane dotyczące okresów pozostawania bez pracy

Podjęcie samozatrudnienia przez osoby bezrobotne i poszukujące pracy w 2012 roku:

- podjęcie działalności gospodarczej bez dotacji z Powiatowego Urzędu Pracy – 7 osób,
- szkolenia ABC Biznesu (przygotowujące do prowadzenia działalności gospodarczej) – udział wzięło 7 osób,
- podjęcie działalności gospodarczej przy pomocy środków finansowych z Urzędu Pracy Fundusz Pracy EFS – 3 osoby,
- podjęcie działalności gospodarczej przy pomocy środków finansowych z PFRON – 1 osoba,
- podjęcie działalności gospodarczej ogółem – 11 osób.

Wskaźnik samozatrudnienia – 213 osób podjęło pracę, 11 osób podjęło prowadzenie działalności gospodarczej.

Osoby objęte aktywizacją zawodową (2012 rok)

- prace społecznie użyteczne – 27 osób,
- refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy – 3 osoby,
- dotacje dla osób bezrobotnych na rozpoczęcie działalności gospodarczej – 3 osoby,
- staże – 29 osób,
- refundacja kosztów dojazdu do pracy/zakwaterowania – 2 osoby,
- roboty publiczne – 7 osób,
- szkolenia – 17 osób.

IV. ROLNICTWO I DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Warunki klimatyczne oraz występujące dobre gleby sprzyjają rozwojowi rolnictwa dając możliwość zasiewów różnorodnych gatunków roślin uprawnych.

Liczba gospodarstw rolnych, wynosi 923, średnia wielkość gospodarstwa -5,56 ha.

Z uwagi na swoje położenie, posiadanie chronionych obszarów krajobrazu nadwiślańskiego oraz wydzielonych terenów pod inwestycje, stanowi nie tylko atrakcyjne miejsce dla turystyki, ale również dla działalności gospodarczej.

Jako gmina o charakterze rolniczo-usługowym (z przetwórstwem rybnym, owocowym, usługami metalowo-odlewniczymi, drzewnymi i piekarniczymi) jest obszarem o dobrze rozwiniętej przedsiębiorczości.

Działalność gospodarcza wg stanu na dzień 10.06.2013 r.

Status wpisu	Ilość wpisów dla miejsca zamieszkania przedsiębiorcy
Zawieszony	48
Aktywny	461
Razem	509

Tabela 4 Liczba przedsiębiorców w CEIDG

Wg danych Krajowego Rejestru Sądowego na terenie gminy ma siedzibę 45 spółek prawa handlowego.

Główne rodzaje działalności gospodarczej:

4120Z	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych
4711Z	Sprzedaż detaliczna prowadzona w niewyspecjalizowanych sklepach z przewagą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych
4941Z	Transport drogowy towarów
4799Z	Pozostała sprzedaż detaliczna prowadzona poza siecią sklepową, straganami i targowiskami
4520Z	Konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli
3312Z	Naprawa i konserwacja maszyn
4322Z	Wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych, ciepłych, gazowych i klimatyzacyjnych

Tabela 5 Główne rodzaje działalności gospodarczej na terenie gminy

V. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

1 . Edukacja

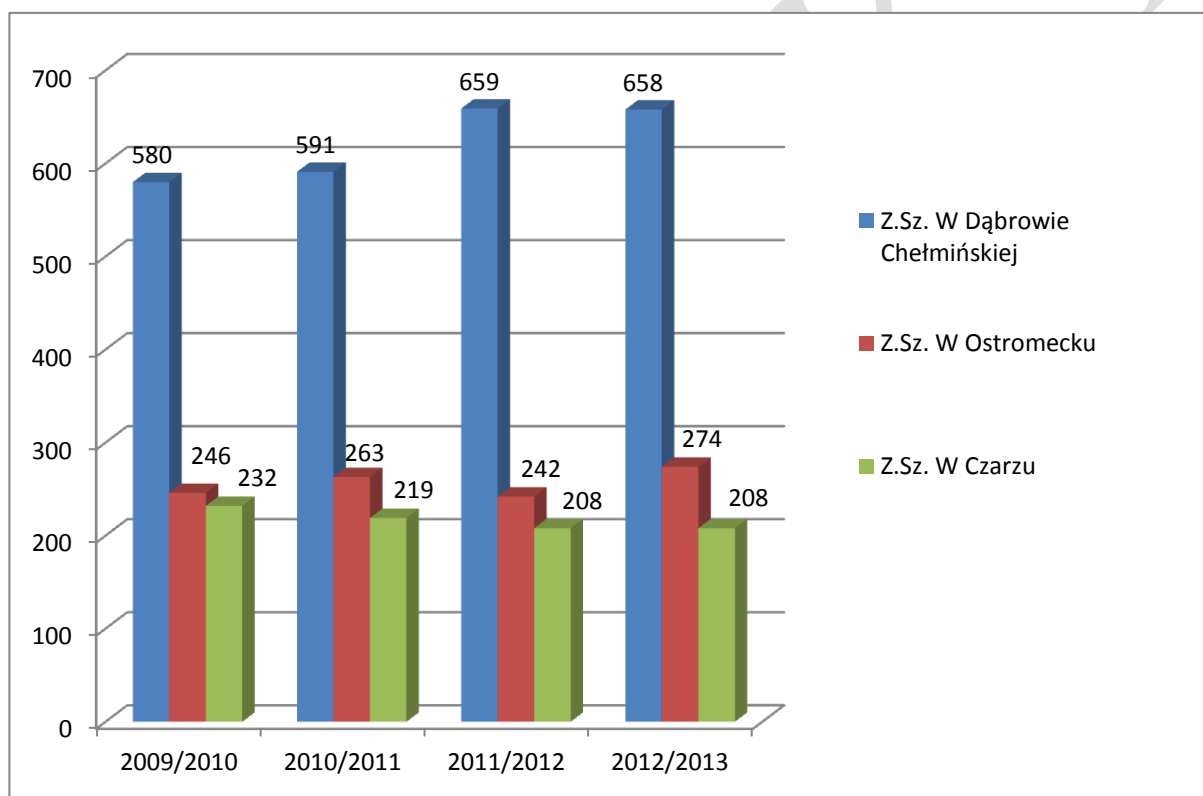
Na terenie Gminy Dąbrowa Chełmińska funkcjonują trzy Zespoły Szkół:

- w Dąbrowie Chełmińskiej,
- w Ostromecku,
- w Czarzu.

W skład Zespołu Szkół wchodzi: przedszkole, szkoła podstawowa i gimnazjum.

Każdy z budynków szkół wyposażone są w salę gimnastyczną.

Wykres 7. Liczba uczniów w Zespołach Szkół Gminy Dąbrowa Chełmińska

2. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Na terenie Gminy dostęp do świadczeń lekarskich i pielęgniarских w tym realizację świadczeń medycznych w razie potrzeby w domu chorego zabezpiecza Gminna Przychodnia SPZOZ.

Celem działania Gminnej Przychodni SP ZOZ jest:

- zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie ochrony zdrowia,
- zapewnienie ludności zamieszkałej na terenie Gminy podstawowej opieki zdrowotnej.

Gminna Przychodnia zatrudnia 10 osób personelu medycznego: lekarzy rodzinnych, lekarzy ginekologów – położników, pielęgniarki i położna. Oprócz gabinetów medycznych w obiektach przychodni w Dąbrowie Chełmińskiej i Ostromecku znajdują się gabinety stomatologiczne.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowie Chełmińskiej to jednostka organizacyjna wykonująca zadania z zakresu ustawy o pomocy społecznej, przemocy w rodzinie, systemu pieczy zastępczej. Oprócz zadań wymienionych w ustawie o pomocy społecznej realizuje też inne zadania doraźne i w sytuacjach kryzysów. Z upoważnienia Wójta Gminy powierzone ma również realizację zadań z zakresu świadczeń rodzinnych jak i postępowania wobec dłużników alimentacyjnych. Głównymi przesłankami do korzystania z pomocy społecznej jest rosnące ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, wielodzietność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

3. Bezpieczeństwo publiczne

Dla rozwiązywania problemów związanych z zagrożeniami mogącymi wystąpić na terenie gminy został opracowany plan zarządzania kryzysowego, który zawiera: charakterystykę gminy, charakterystykę zagrożeń oraz ocenę ryzyka ich wystąpienia, zagrożenia i wnioski z oceny zagrożenia, przewidywane warianty działań w sytuacjach kryzysowych.

Dodatkowo plan zawiera również procedury reagowania kryzysowego czyli szczegółowe opisy postępowania Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, Administracji Zespołowej, Administracji Niezespołowej, Organizacji Pozarządowych, Jednostek Wojskowych, Jednostek Użyteczności Publicznej w przypadkach zaistnienia różnego rodzaju zagrożeń.

Do planu zarządzania kryzysowego gminy opracowuje się jako załączniki na konkretne sytuacje:

- Plan Obrony Cywilnej Gminy,
- Plan Ewakuacji III Stopnia,
- Plan Ewakuacji I i II Stopnia,
- Plan Operacyjny Ochrony Przed Powodzią.

Plan Obrony Cywilnej Gminy zawiera rozwiązania organizacyjne, które wdraża się w czasie wprowadzenia stanu wojennego i w czasie konfliktu zbrojnego. Plan Ewakuacji III stopnia zawiera szczegóły organizacyjne dotyczące ewakuacji i samoewakuacji ludności z terenów zagrożonych

niebezpiecznymi substancjami, zagrożonych zalaniem po ataku na urządzenia hydrotechniczne (tama we Włocławku) oraz na pozostałe obiekty mogące stanowić cele ataków dywersyjnych lub uderzeń z powietrza. Plan Ewakuacji I i II Stopnia jest ściśle powiązany z Planem Operacyjnym Ochrony Przed Powodzią i zawiera szczegóły organizacyjne ewakuacji ludzi i zwierząt z terenów zalewowych oraz terenów które mogą zostać zalane po przerwaniu wału przeciwpowodziowego w miejscowości Czarze i Dębowiec. Gmina graniczy z rzeką Wisłą na długości 21,5 km. Nagły przybór wody w rzece spowoduje zalanie 1720 ha, na których to znajduje się 12 gospodarstw a w nich 16 rodzin (52 osoby) oraz zwierzęta gospodarskie w ogólnej ilości 160 sztuk. Gdy woda byłaby jednak tak duża, że przerwałaby wał przeciwpowodziowy, który chroni Czarze, Borki i Dębowiec na długości 3575 m to zostałoby zalanych kolejnych 630 ha i trzeba by ewakuować około 1300 mieszkańców i 760 sztuk bydła i koni.

Z dniem 1 kwietnia 2013 nastąpiła likwidacja Posterunku Policji w Dąbrowie Chełmińskiej. Zapewnienie bezpieczeństwa przejął Komisariat Policji Bydgoszcz – Fordon, przy ul. Wyzwolenia 122 oraz Komenda Miejska Policji w Bydgoszczy.

Dodatkowo Gmina jest obsługiwana przez dwóch dzielnicowych:

- dzielnica nr 38 obejmująca miejscowości: Dąbrowa Chełmińska, Janowo, Czemlewo, Rafa, Czarze, Gzin, Dębowiec, Borki, Słończ, Otowice,
- dzielnica nr 39 obejmująca miejscowości: Ostromecko, Strzyżawa, Mała Kępa, Wielka Kępa, Mozgowina, Nowy Dwór, Reptowo, Pień, Wałdowo Królewskie, Bolumin i Boluminek.

W ramach zachowania bezpieczeństwa realizowane są działania profilaktyczno – prewencyjne, np. akcja „oznakuj rower – poznaj swojego dzielnicowego”, zabezpieczanie meczy piłki nożnej, wspieranie i pomoc w realizacji przedsięwzięć Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu m. in. przy organizacji Dnia Dziecka, kolonii, czy ferii.

Ponadto policjanci uczestniczą w programach realizowanych przez jednostki organizacyjne, społeczne i pozarządowe.

Na terenie Gminy działają cztery jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej: Czarze, Dąbrowa Chełmińska, Gzin oraz Wałdowo Królewskie. Dwie jednostki – Czarze i Dąbrowa Chełmińska zostały włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego, wyposażone w sprzęt hydrauliczny do ratownictwa drogowego (wypadki) oraz w sprzęt do ratownictwa i udzielania pomocy nawodnej – łódzie z silnikami zaburtowymi.

We wszystkich jednostkach powołano JOT (Jednostka Operacyjno – Techniczna) - zespół osób posiadających uprawnienia do udziału w akcjach ratowniczo – gaśniczych.

Na bieżąco dokonywane przeglądy operacyjno – techniczne przeprowadzone przez Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej polegające na ocenie pracy i przygotowania sprzętu do działań (tu brane jest pod uwagę utrzymanie sprzętu bojowego, gotowość do działań ratowniczo – gaśniczych oraz utrzymanie remiz).

Na bieżąco prowadzone są szkolenia podstawowe strażaków, szkolenia funkcjonujących, ćwiczenia w komorach dymowych, szkolenia BHP oraz pomocy medycznej.

Cyklicznie odbywają się zawody sportowo – pożarnicze, w których biorą udział wszystkie jednostki OSP, w tym drużyny młodzieżowe.

4. Współpraca regionalna

Lokalna Grup Działania "Zakole Dolnej Wisły"

To porozumienie partnerskie osób i instytucji zainteresowanych rozwojem obszarów wiejskich i poprawę jakości życia mieszkańców. Partnerstwo zawiązało się 16 lutego 2006 roku i przybrało formę stowarzyszenia, w skład którego wchodzi reprezentanci gmin, organizacji pozarządowych, przedsiębiorstw, instytucji publicznych. Powstało w porozumieniu mieszkańców i samorządów czterech sąsiadujących ze sobą gmin: Dąbrowy Chełmińskiej, Kijewa Królewskiego, Pruszcza i Unisławia.

Obszar działania LGD obejmuje piękną dolinę Wisły, posiadające bogate i niedoceniane walory przyrodnicze i krajobrazowe, czyste powietrze, znakomity mikroklimat (duża wilgotność, małe opady), urozmaicona rzeźba terenu (zbocza wysoczyzny morenowej). Warunki biologiczne od wielu setek lat predestynowały ten teren do uprawy czystych ekologicznie produktów.

Ponadto na terenie Gminy Dąbrowa Chełmińska działają następujące organizacje społeczne:

- Gminna Rada Kobiet,
- Koła Gospodyń Wiejskich,
- Gminne Koło Emerytów, Rencistów i Inwalidów,
- Związek Kombatantów i Byłych Więźniów Politycznych RP.

Ich głównym celem jest aktywizacja życia kobiet wiejskich, integracja mieszkańców, promocja produktów tradycyjnych, dbałość o zachowanie dziedzictwa kulturowego wsi, praca na rzecz społeczności, współpraca z innymi organizacjami, instytucjami i samorządem lokalnym.

VI. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

1. Drogi i komunikacja

Drogi publiczne na terenie Gminy Dąbrowa Chełmińska:

a) drogi krajowe:

- (DK80) droga krajowa nr 80 Bydgoszcz Pawłówek – Toruń Lubicz - 3,3 km,

b) drogi wojewódzkie (16 km):

- (DW549) droga wojewódzka nr 549 Strzyżawa-Fordon rzeka Wisła - 1,3 km,
- (DW551) droga wojewódzka nr 551 Strzyżawa – Wąbrzeźno - 14,2 km,
- (DW578) droga wojewódzka nr 578 Ostromecko-Stacja kolejowa - 0,5 km.

c) drogi powiatowe (39,6 km):

- (DP1540C) droga powiatowa nr 1540C Czarze-Rafa-Ostromecko - 11,6 km,
- (DP1541C) droga powiatowa nr 1541C Gzin-Dąbrowa Chełmińska - 2,8 km,
- (DP1542C) droga powiatowa nr 1542C Rafa-Dąbrowa Chełmińska - 4,6 km,
- (DP1543C) droga powiatowa nr 1543C Dąbrowa Chełm.-Wałdowo Królewskie - 4,3 km,
- (DP1544C) droga powiatowa nr 1544C Dąbrowa Chełmińska-Skłudzewo - 4,8 km,
- (DP1545C) droga powiatowa nr 1545C Dąbrowa Chełmińska-Cichoradz - 1,8 km,
- (DP1601C) droga powiatowa nr 1601C Dąbrowa Chełmińska-Kokocko - 9,8 km.

d) drogi gminne (91,7 km):

- 050501C - Nowy Dwór – Gzin – 9,375 km,
- 050502C - Gzin – Czarze – 4,548 km,
- 050503C - Czemlewo – Gzin – 2,795 km,
- 050504C - Czarze – Borki – 2,332 km,
- 050505C - Wałdowo Królewskie – Bolumin – 1,470 km,
- 050506C - Gzin – Otowice – Dąbrowa Chełmińska – 4,209 km,
- 050507C - Gzin – Raciniewo – 2,296 km,
- 050508C - Nowy Dwór – Boluminek – 5,774 km,
- 050509C – Czarze – 1,424 km,
- 050510C - Dąbrowa Chełmińska – Gzin – 3,090 km,

- 050511C - Ostromecko – Skłudzewo – 6,724 km,
- 050512C - Nowy Dwór – Bolumin – 3,708 km,
- 050513C - Reptowo – Mozgowina – 1,370 km,
- 050514C - Nowy Dwór – 1,023 km,
- 050515C - Reptowo – Pień – 1,801 km,
- 050516C - Gzin Górny – 3,860 km,
- 050517C - Gzin Górny – Gzin Dolny 1 – 0,934 km,
- 050518C - Gzin Górny – Gzin Dolny 2 – 1,986 km,
- 050519C - Gzin Górny – Czarze – 2,035 km,
- 050520C - Gzin Dolny – Czarze – 1,929 km,
- 050521C - Borki – Gzin Dolny – 1,310 km,
- 050522C - Borki – Błoto – 0,886 km,
- 050523C – Dębowiec – 1,051 km,
- 050524C - Czarze – Dębowiec – 3,634 km,
- 050525C - Czarze – wał p.pow. – 1,504 km,
- 050526C - Czemplewo – Czarze – 1,123 km,
- 050527C - Czemplewo – Dąbrowa Chełmińska – 1,585 km,
- 050528C - Strzyżawa – Mała Kępa – 4,197 km,
- 050529C - Bolumin – Gierkowo – 0,958 km,
- 050530C - Wałdowo Królewskie – Dąbrowa Chełmińska – 2,452 km,
- 050531C - Dąbrowa Chełmińska – Boluminek – 1,872 km,
- 050532C - Dąbrowa Chełmińska – 1,233 km,
- 050533C - Boluminek – Dąbrowa Chełmińska – 0,565 km,
- 050534C - Dąbrowa Chełmińska – Otowice – 1,685 km,
- 050535C - Otowice – Raciniewo – 4,038 km,
- 050536C – Otowice – 0,958 km.

Ponadto na terenie Gminy występują drogi wewnętrzne (ok. 80 km) wśród których możemy wyodrębnić następujące rodzaje:

- wszystkie drogi niezaliczone do kategorii dróg publicznych,
- drogi własności Gminy (gminne) lub leśne, kolejowe i prywatne,
- osiedlowe w osiedlach mieszkaniowych,
- dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych,
- dojazdowe do terenów mieszkalnych i przemysłowych,

- dojazdowe do obiektów użytkowanych przez przedsiębiorców (handlowych, usługowych, produkcyjnych),
- dojazdowe do obiektów gospodarki komunalnej i użyteczności publicznej,
- place przed dworcami komunikacji publicznej, w tym pętle autobusowe.

2. Wodociągi, kanalizacja, gospodarka odpadami

Gospodarka wodno-ściekowa w swych założeniach obejmuje następujące działania:

- rozbudowę oraz konserwację sieci wodociągowych wraz ze stacjami uzdatniania wody,
- realizację budowy kanalizacji sanitarnej wraz z kolektorami sanitarnymi grawitacyjnymi i tłocznymi oraz przepompowniami ścieków,
- ograniczanie budowy indywidualnych ujęć wód podziemnych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, gdzie wybudowana zostanie gminna sieć wodno-kanalizacyjna.

Lp	Miejscowość	Wodociągi		Kanalizacja	
		Długość sieci [km]	Liczba przyłączy do sieci [szt]	Długość sieci [km]	Liczba przyłączy do sieci [szt]
1	Dąbrowa Chełmińska	24,1	469	6,2	36
2	Ostromecko	12,0	234	12,9	190
3	Bolumin / Boluminek	15,1	103	1,7	-
4	Wałdowo Królewskie	14,2	133	1,3	-
5	Nowy Dwór	7,9	124	8,1	99
6	Czemlewo	10,0	75	-	-
7	Otowice	5,1	54	-	-
8	Janowo	5,6	66	-	-
9	Reptowo	5,7	26	-	-
10	Strzyżawa	4,3	54	2,0	-
11	Gzin	19,8	140	-	-
12	Czarże	22,7	231	-	-
13	Borki / Dębowiec	5,3	45	-	-
14	Słończ	5,3	22	-	-

15	Mała Kępa	3,6	8	-	-
16	Mozgowina / Wielka Kępa	6,1	18	-	-
17	Pień	2,8	10	-	-
18	Rafa	4,3	28	-	-
19	Gmina Dąbrowa Chełmińska razem	173,9	1840	32,2	325

Tabela 6. Wodociągi i kanalizacja według stanu na dzień 31.12.2012

Lp	Rok	Wodociągi		Kanalizacja	
		Długość sieci [km]	Liczba przyłączy do sieci [szt]	Długość sieci [km]	Liczba przyłączy do sieci [szt]
1	2008	170,2	1550	18,6	231
2	2009	171,49	1580	20,8	266
3	2010	173,0	1635	22,5	272
4	2011	173,0	1788	28,04	317
5	2012	173,9	1840	32,17	325

Tabela 7. Wodociągi i kanalizacja w latach 2008 – 2012

3. Elektroenergetyka

Źródłem zasilania w energię elektryczną gminy Dąbrowa Chełmińska jest krajowy system elektroenergetyczny (KSE) – zbiór urządzeń do rozdziału, przesyłu i wytwarzania energii elektrycznej, połączonych w system umożliwiający dostawy energii w sposób ciągły.

Dla gminy Dąbrowa Chełmińska dostawcą energii elektrycznej jest ENEA S.A.

Działaniami zmierzającymi do zapewnienia bezpieczeństwa zasilania mieszkańców gminy oraz możliwości zasilania w energię elektryczną terenów rozwojowych dla każdego typu budownictwa są:

- budowa linii średniego napięcia z GPZ Fordon I i połączenia jej z istniejącą siecią średniego napięcia na terenie gminy,
- budowa nowych odcinków sieci rozdzielczej średniego i niskiego napięcia oraz stacji transformatorowych dla zasilania nowych inwestycji,

- w ramach modernizacji sieci, sukcesywne wprowadzanie sieci kablowej niskiego napięcia, na terenach zwartej zabudowy,
- realizacja stacji transformatorowych na terenach zainwestowanych, wynikających ze zwiększonego obciążenia.

Przez teren Gminy przebiegać będzie planowana dwutorowa linia elektroenergetyczna najwyższych napięć 2 x 400 kV stanowiąca tranzyt dla krajowego systemu przesyłowego relacji Jasiniec - Grudziądz-Węgrowo.

4. Telekomunikacja

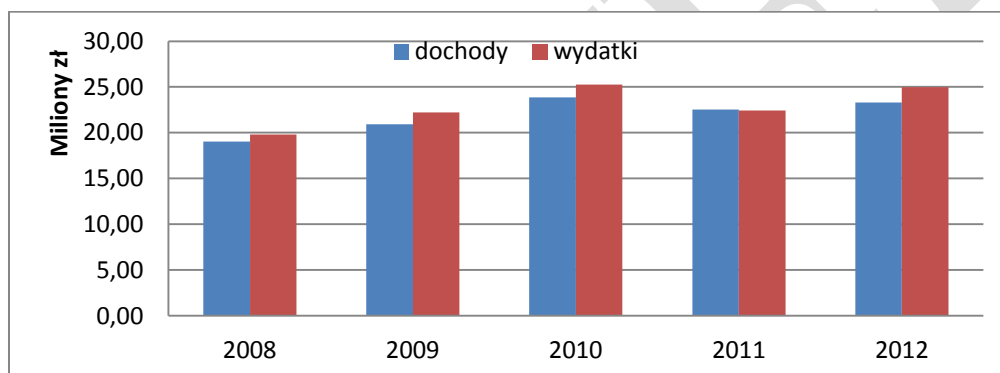
W zakresie telekomunikacji na obszarze Gminy planuje się podjęcie działań zmierzających do unowocześnienia sieci i urządzeń telekomunikacyjnych oraz docelowo wymianę napowietrznych linii telekomunikacyjnych na rzecz kabli światłowodowych.

VII. ANALIZA BUDŻETU GMINY W LATACH 2008-2012

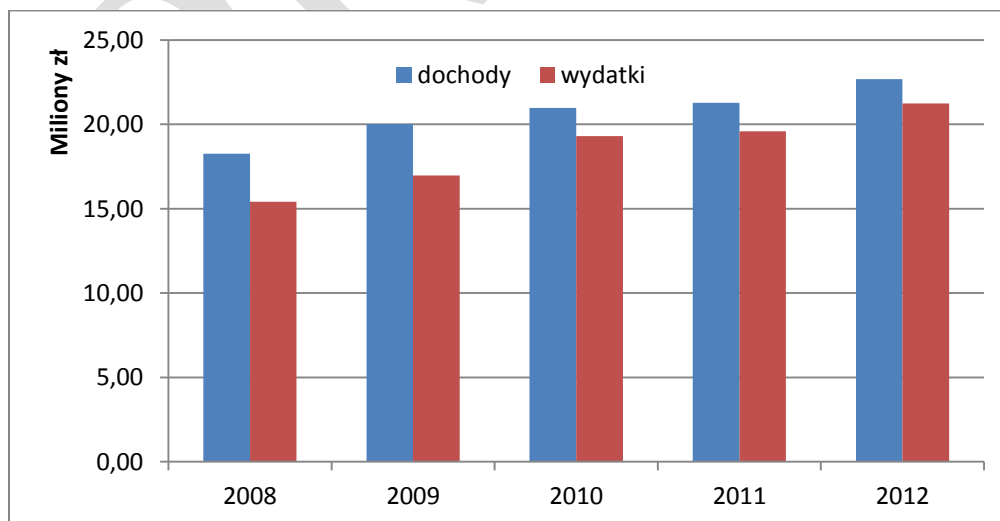
rok	DOCHODY (zł)			WYDATKI (zł)		
	wykonanie ogółem	majątkowe	bieżące	wykonanie ogółem	bieżące	majątkowe
2012	23 289 492,82	604 349,31	22 685 143,51	24 973 869,73	21 227 512,74	3 746 356,99
2011	22 533 556,90	1 259 045,11	21 274 511,79	22 441 075,82	19 589 575,67	2 851 500,15
2010	23 853 250,77	2 890 991,89	20 962 258,88	25 265 861,86	19 297 765,79	5 968 096,07
2009	20 926 485,26	900 569,87	20 025 915,39	22 224 267,19	16 972 869,02	5 251 398,17
2008	19 032 744,31	784 153,42	18 248 590,89	19 819 911,66	15 415 856,23	4 404 055,43

Tabela 8 Wykonanie budżetu

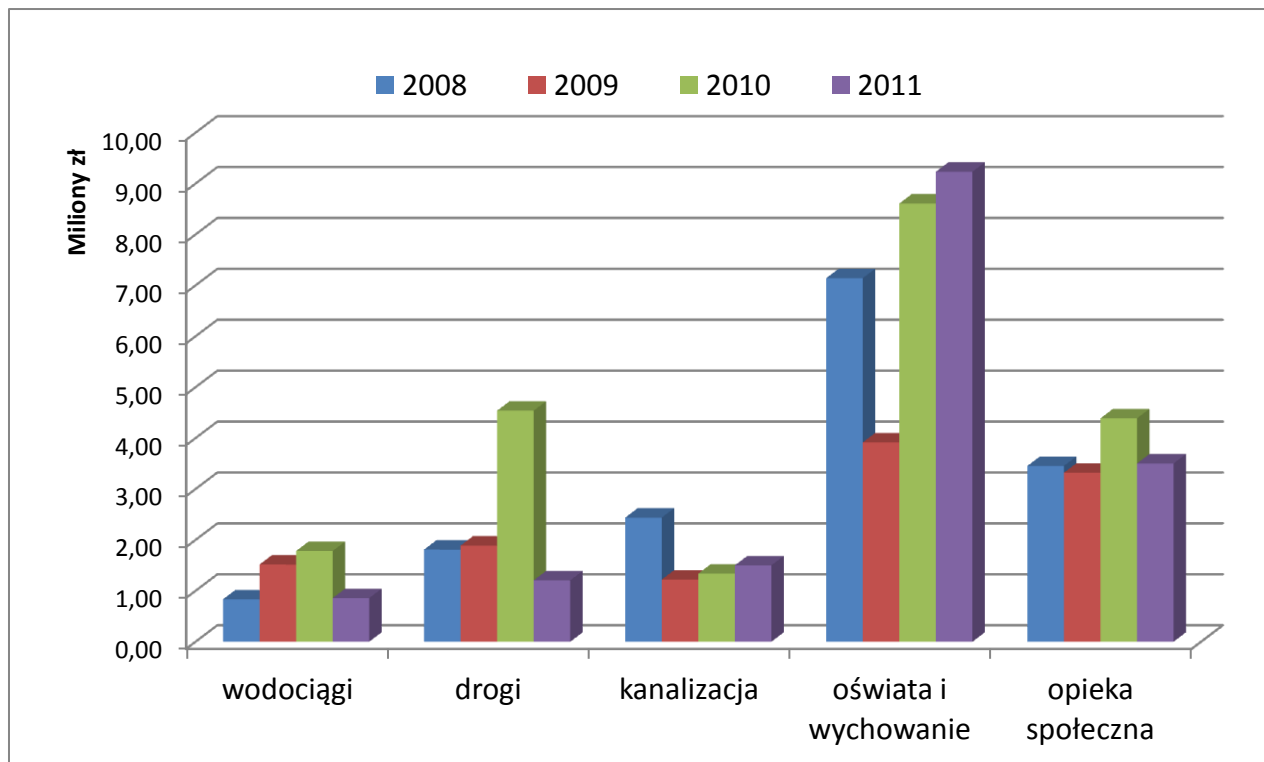
Wykres 8. Wykonanie budżetu w poszczególnych latach

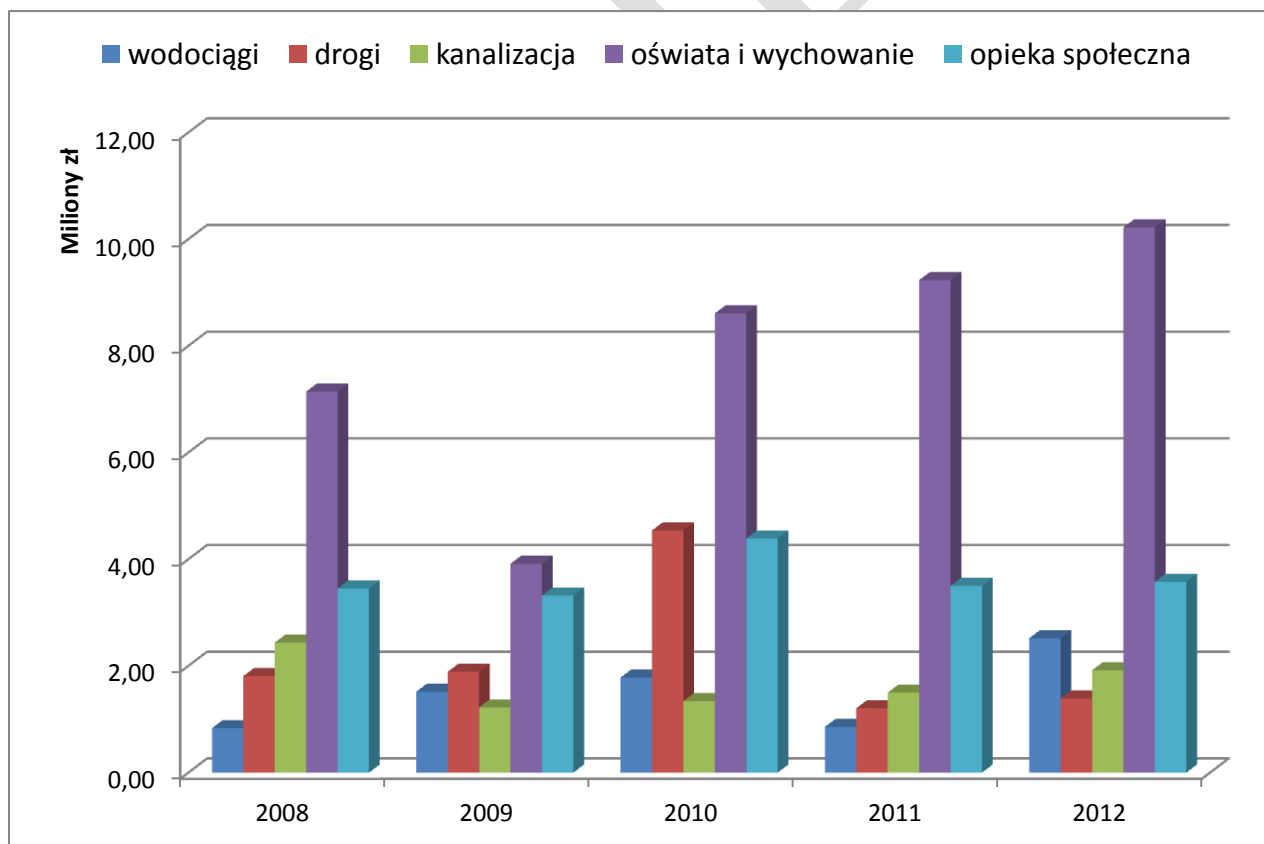
Wykres 9. Dochody i wydatki bieżące

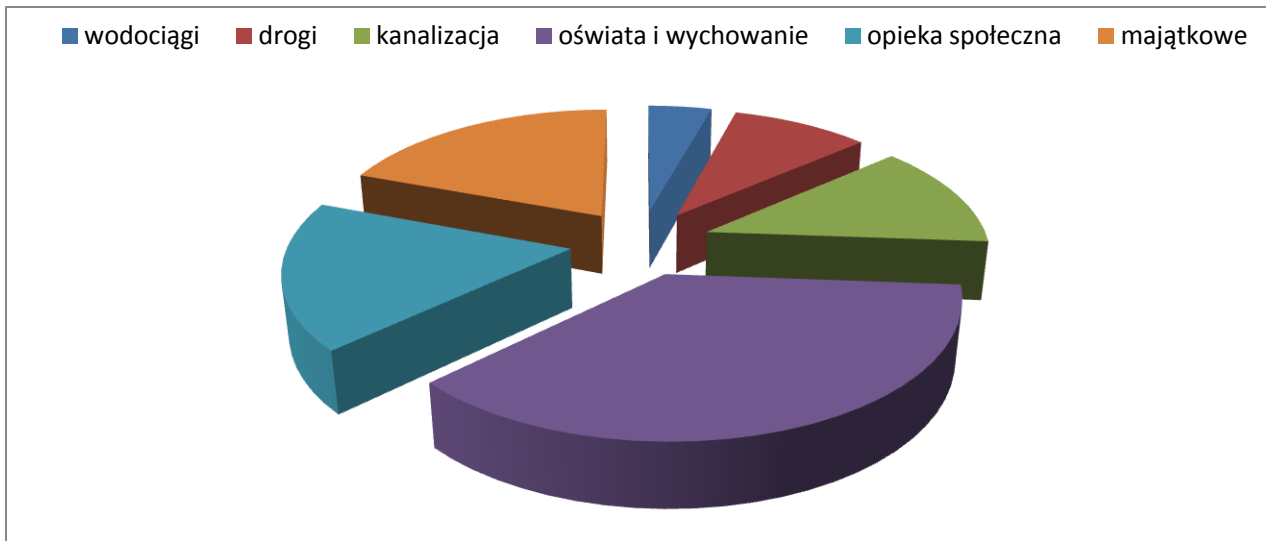
Wykres 10. Struktura wydatków - zadania

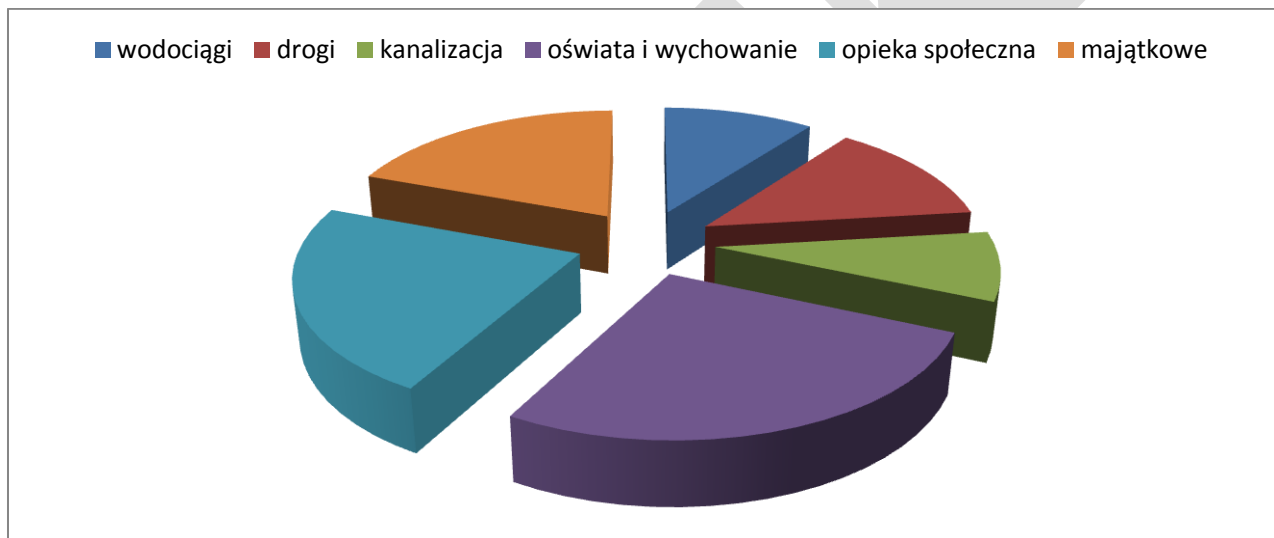
Wykres 11. Struktura wydatków - w ujęciu rocznym

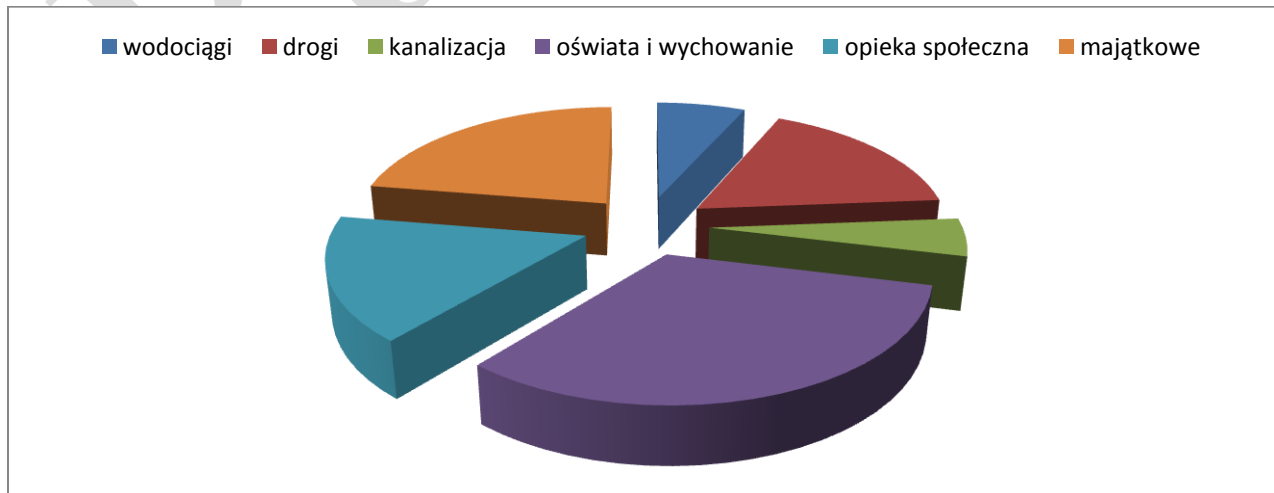
Wykres 12. Struktura wydatków w 2008 r.

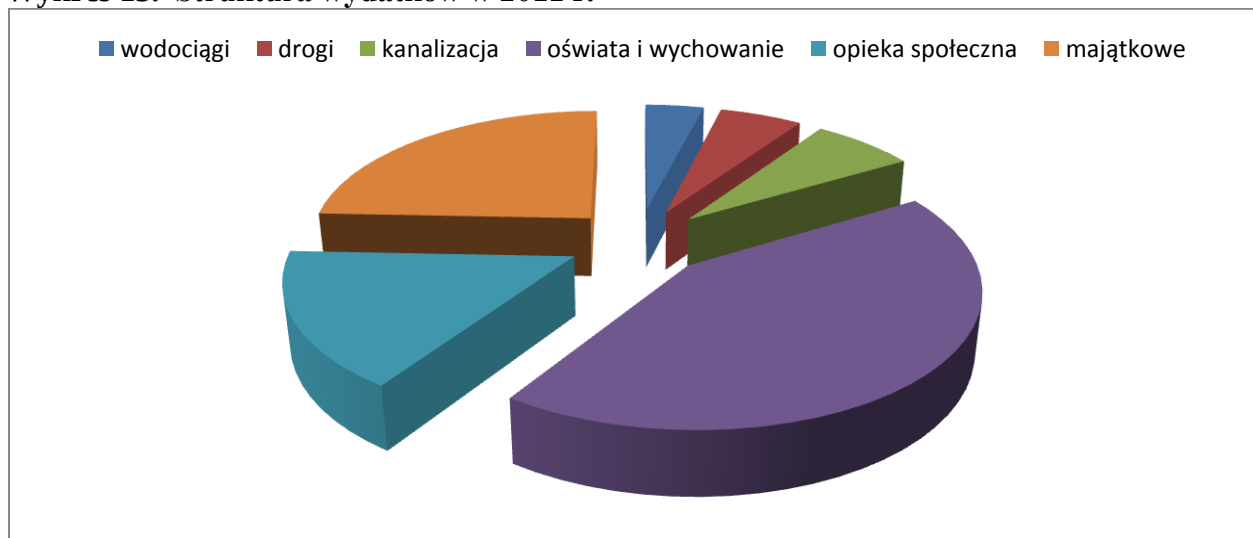
Wykres 13. Struktura wydatków w 2009

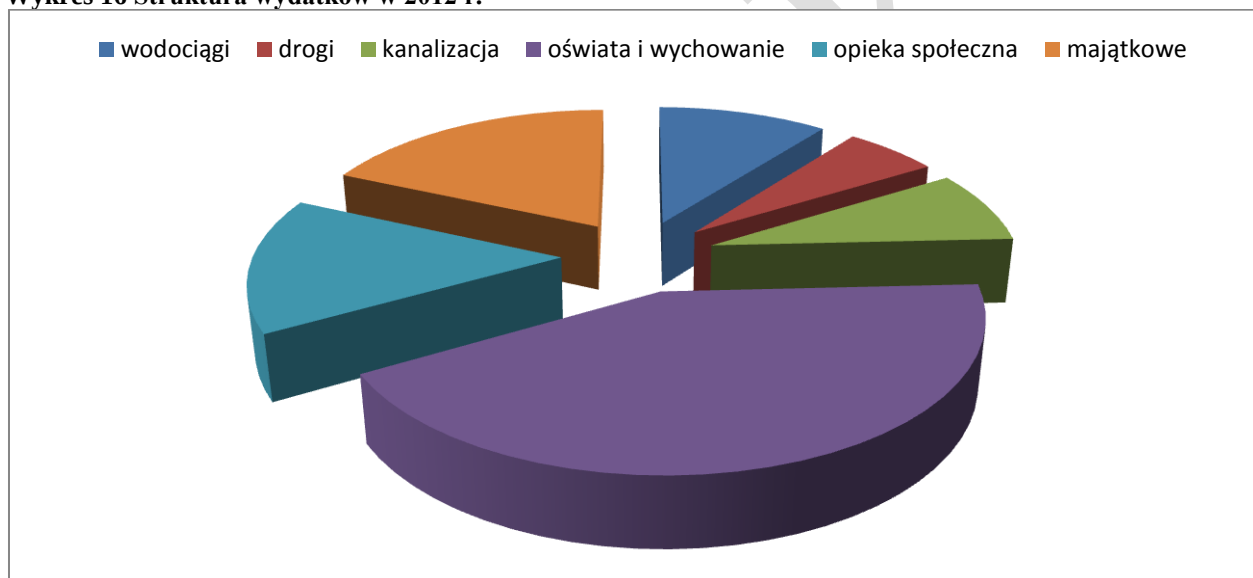
Wykres 14. Struktura wydatków w 2010 r.

Wykres 15. Struktura wydatków w 2011 r.

Wykres 16 Struktura wydatków w 2012 r.

VIII. RAPORT Z BADAŃ ANKIETOWYCH

Na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Dąbrowa Chełmińska na lata 2014-2023 przygotowano ankietę, skierowaną do mieszkańców Gminy.

Przedmiotem sondażu była identyfikacja postaw i opinii mieszkańców na temat oceny jakości życia i wyzwań rozwojowych Gminy.

Ankieta składała się z 7 zagadnień, w tym również metryczki i miała formę pytań zamkniętych, w których respondenci oceniali poszczególne elementy rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

W wypełnianiu ankiety uczestniczyło 51 osób, jednak rozkład liczby głosów był zróżnicowany, ponieważ nie wszyscy respondenci udzielali odpowiedzi na każde z postawionych pytań.

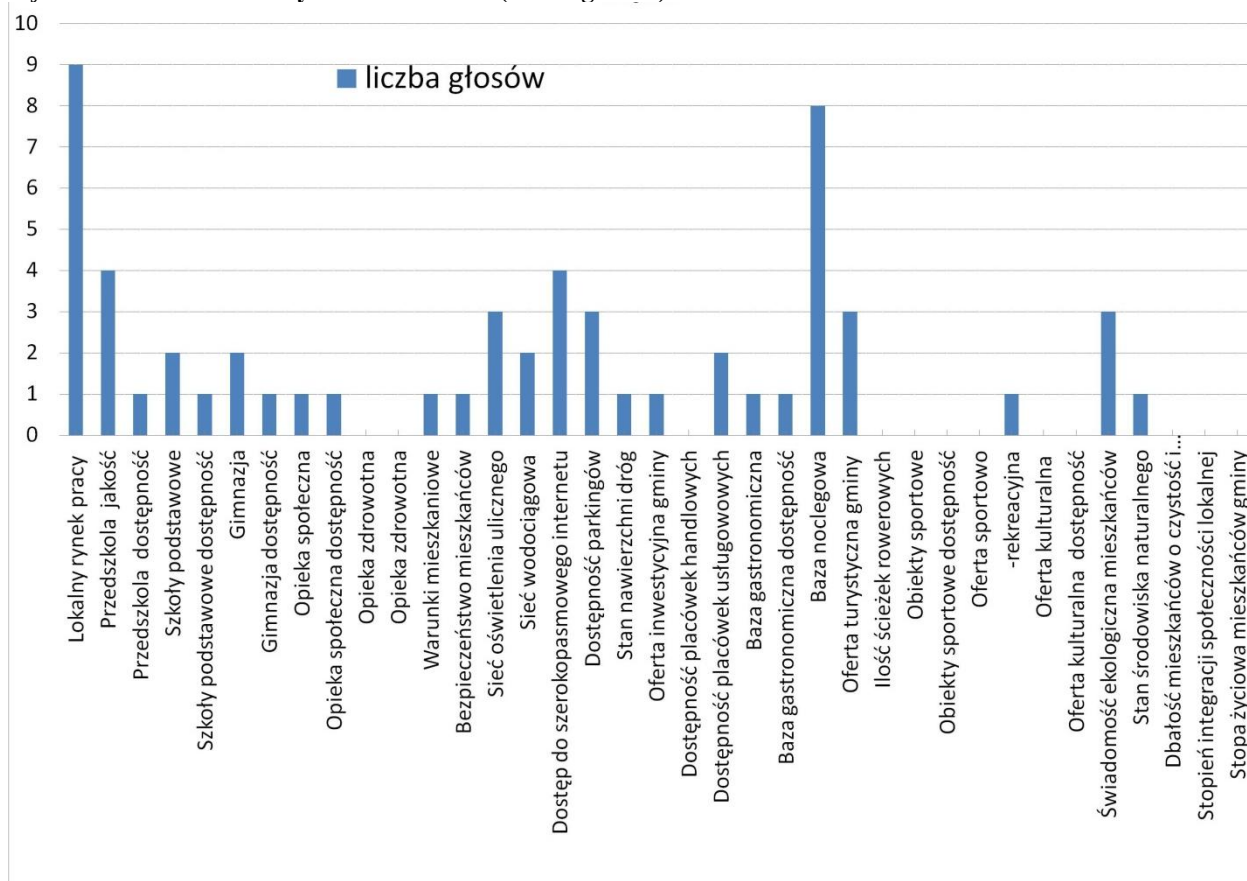
Pytania w ankiecie były tak sformułowane, aby dać odpowiedź, co stanowi problem dla mieszkańców i jak założyć długookresowy plan działania niezbędny do realizacji zamierzeń rozwojowych Gminy.

Wypowiedzi osób ankietowanych znalazły odzwierciedlenie w zbudowanej diagnozie dla potrzeb dokumentu Strategii oraz tworzonych celach strategicznych i operacyjnych rozwoju gminy.

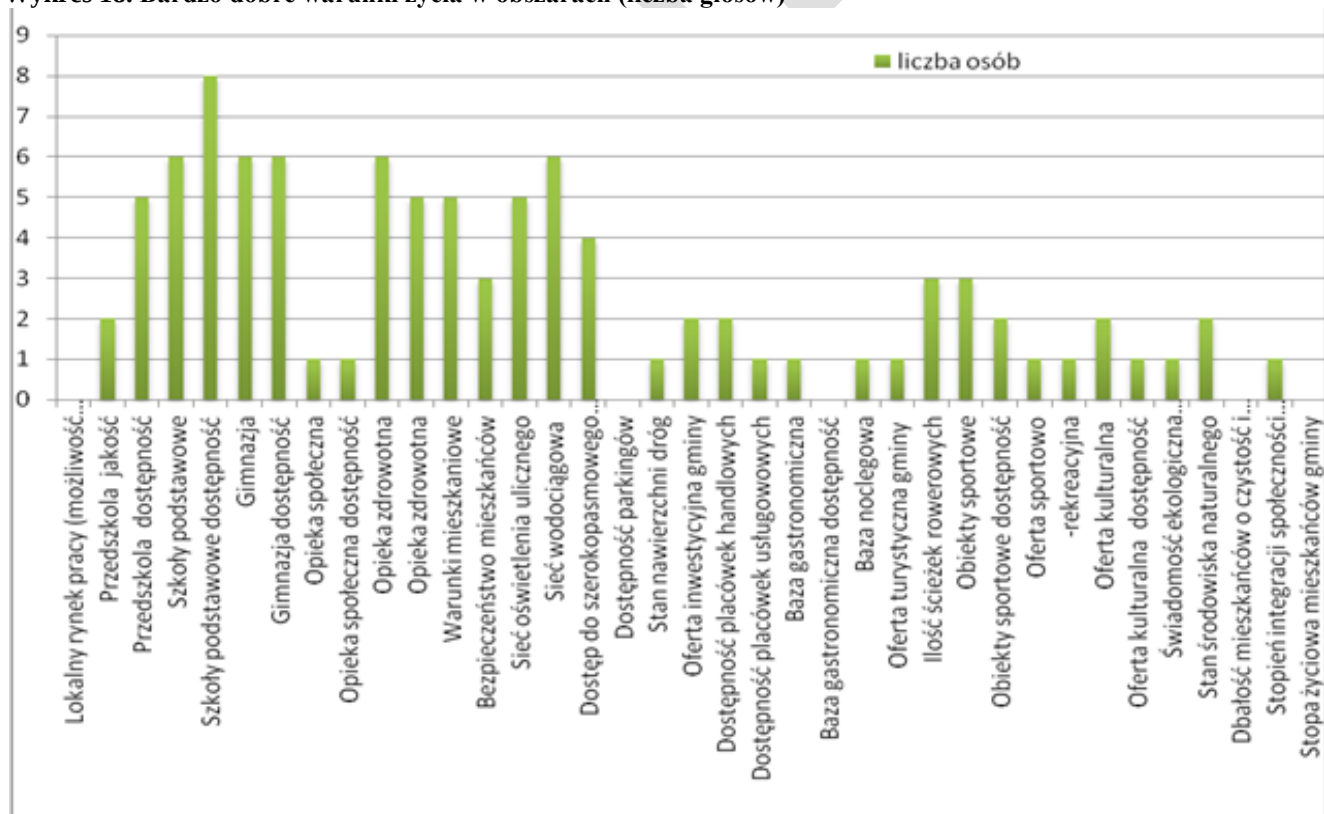
Ocena warunków życia w Gminie

W pytaniu 1 ocenie poddano warunki życia w gminie, respondenci mieli do wyboru pięciostopniową skalę, według której dokonywali odpowiedzi na pytania w następującym zakresie: złe, średnie, dobre, bardzo dobre. Na pytanie składało się 25 elementów dotyczących stanu infrastruktury społeczno-publicznej, a także środowiska naturalnego, świadomości ekologicznej i integracji mieszkańców.

Wykres 17. Złe warunki życia w obszarach (liczba głosów)

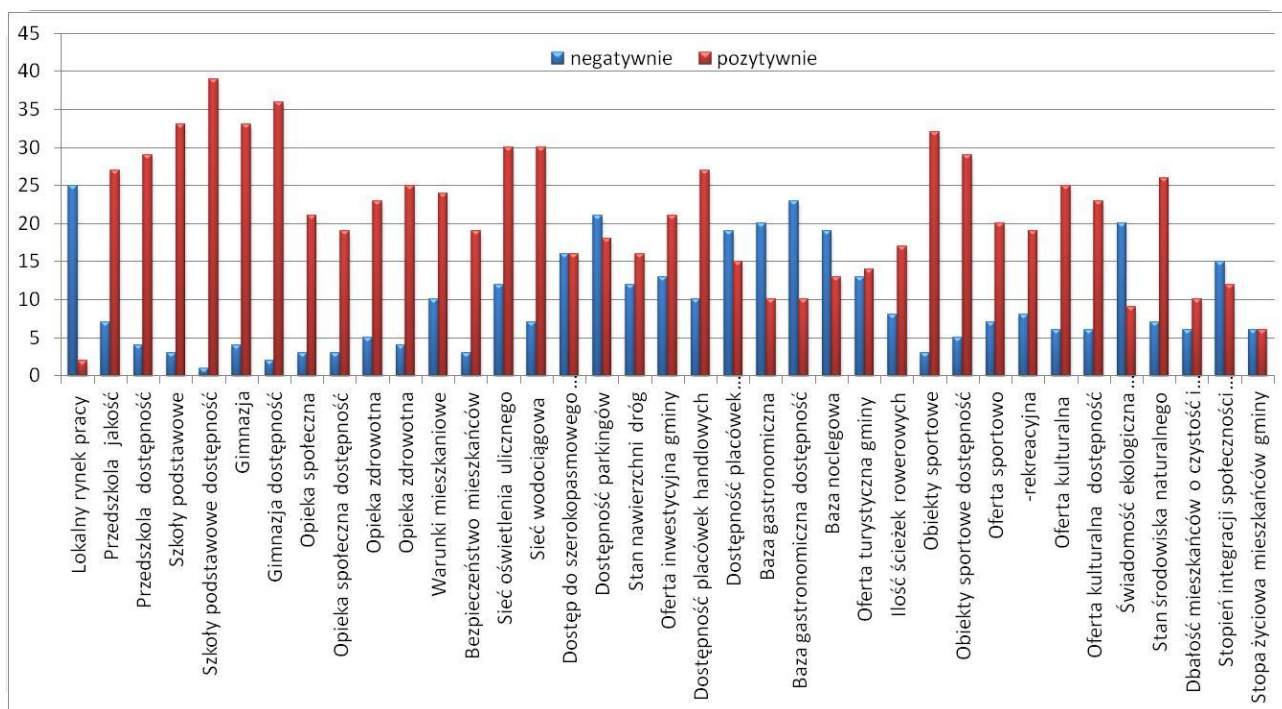

Wykres 18. Bardzo dobre warunki życia w obszarach (liczba głosów)

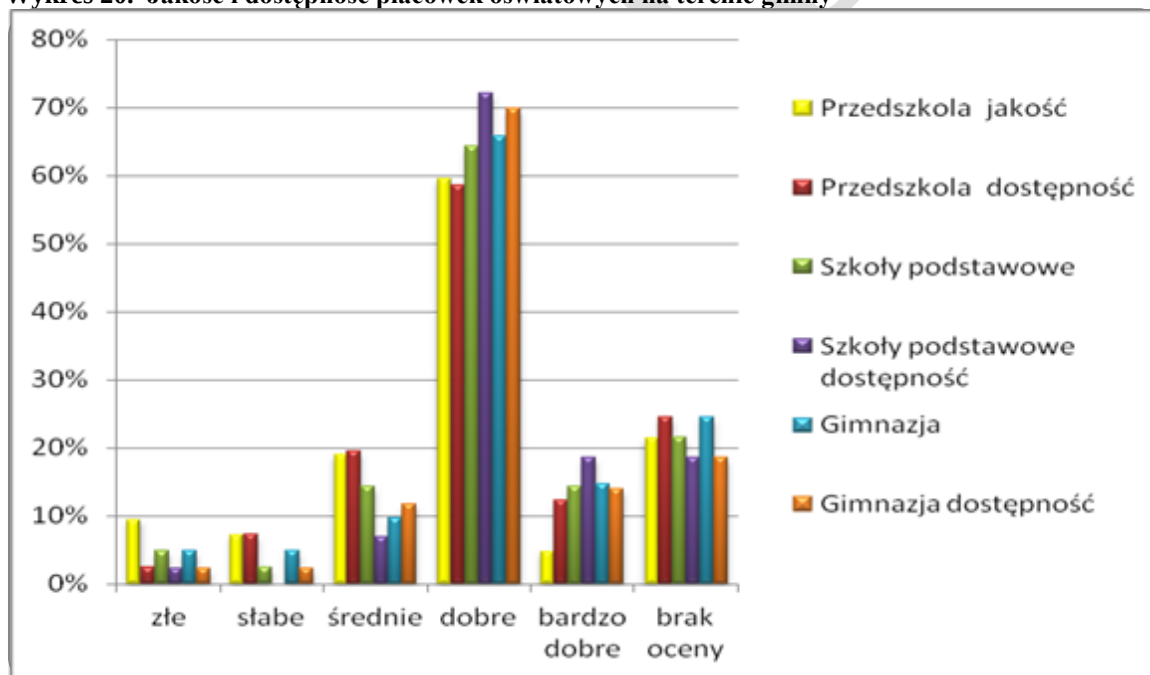

Nieco inaczej wygląda rozkład ocen jeśli skonsolidujemy warunki życia na 2 kategorie – złe i słabe ocena negatywna dobre i bardzo dobre ocena pozytywna

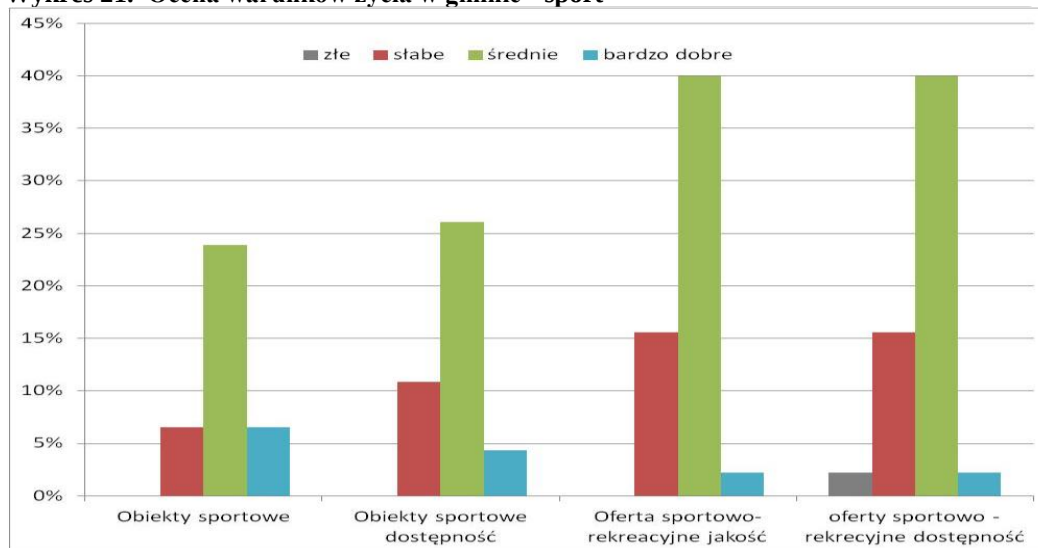
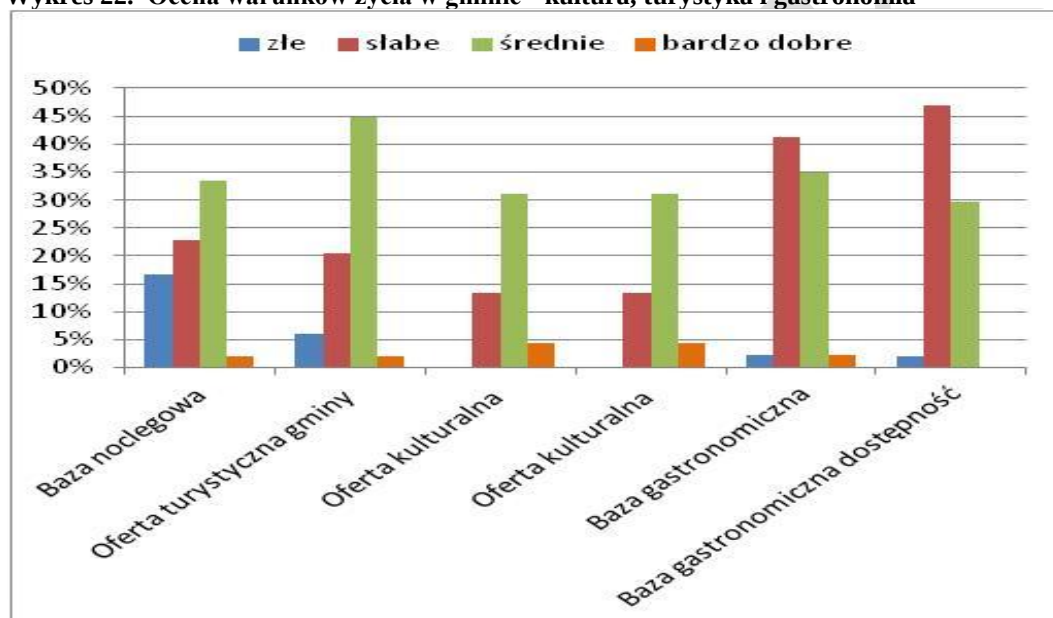
Wykres 19. Agregacja odpowiedzi o warunki życia

Wykres 20. Jakość i dostępność placówek oświatowych na terenie gminy

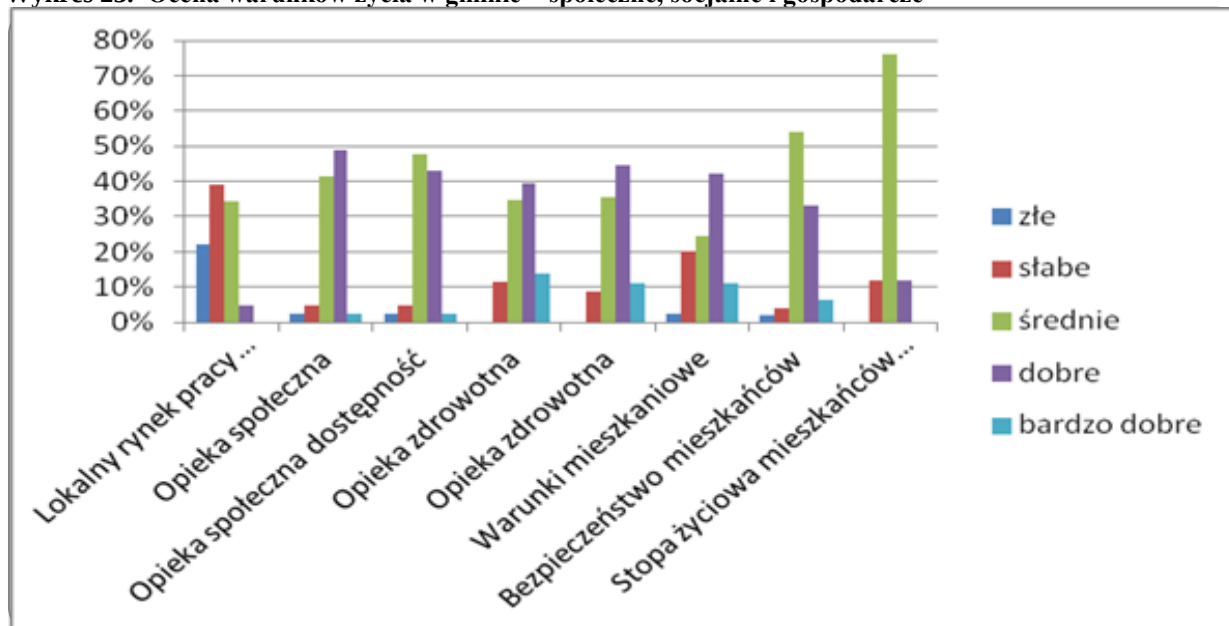
Mieszkańcy pozytywnie ocenili dostęp do edukacji. Przeprowadzone badania wskazują, że poziom nauczania w szkołach podstawowych i gminazjach stanowi silną stronę Gminy. W ramach działań strategicznych należy dążyć do modernizacji i zwiększenia ilości sal dydaktycznych w placówkach oświatowych.

Wykres 21. Ocena warunków życia w gminie - sport**Wykres 22. Ocena warunków życia w gminie - kultura, turystyka i gastronomia**

Dostępność i jakość obiektów sportowych i oferty sportowo rekreacyjnej oceniono na poziomie średnim. Gmina dysponuje bogatym zapleczem sportowym. Należy jednak podjąć działania w kierunku poprawy i rozpowszechniania oferty skierowanej do osób młodych.

Repondenci ofertę kulturalną gminy ocenili na poziomie średnim. Blisko 30% ankietowanych uważa, że ilość propozycji kulturalnych nie jest wystarczająca. Opinie mieszkańców świadczą o tym, że oferta kulturalna stanowi o atrakcyjności gminy. Jednakże należy w dalszym ciągu prowadzić działania na rzecz wzmocnienia jakości i dostępności kultury na terenie gminy, skierowanej przede wszystkim do młodzieży i osób starszych.

Kreowanie wydarzeń kulturalnych i sportowych jako wizytówki gminy mogłoby wpłynąć na wzrost napływu turystów.

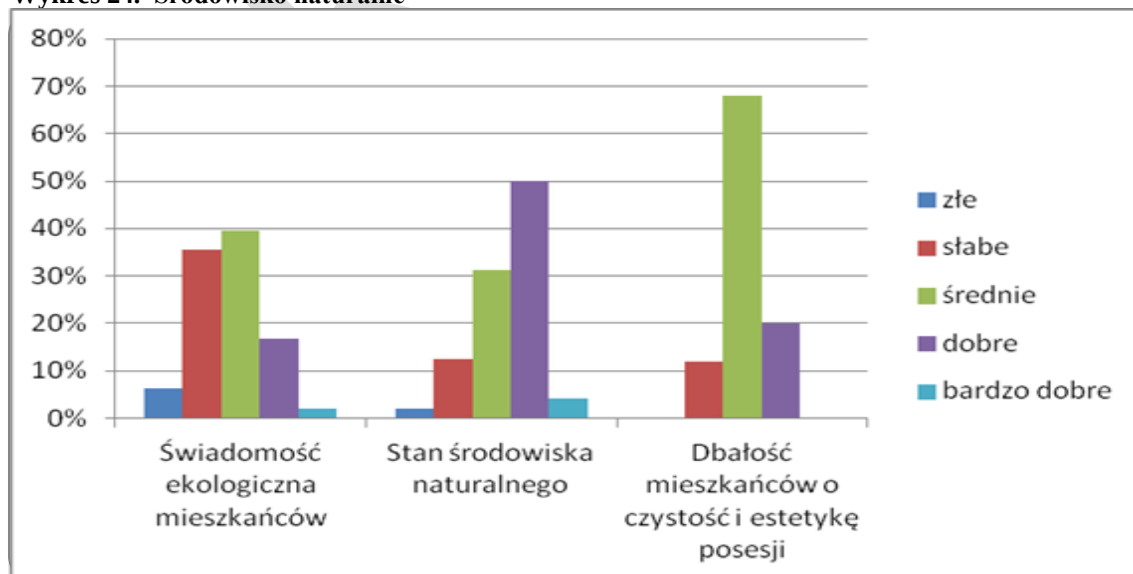
Wykres 23. Ocena warunków życia w gminie – społeczne, socjalne i gospodarcze

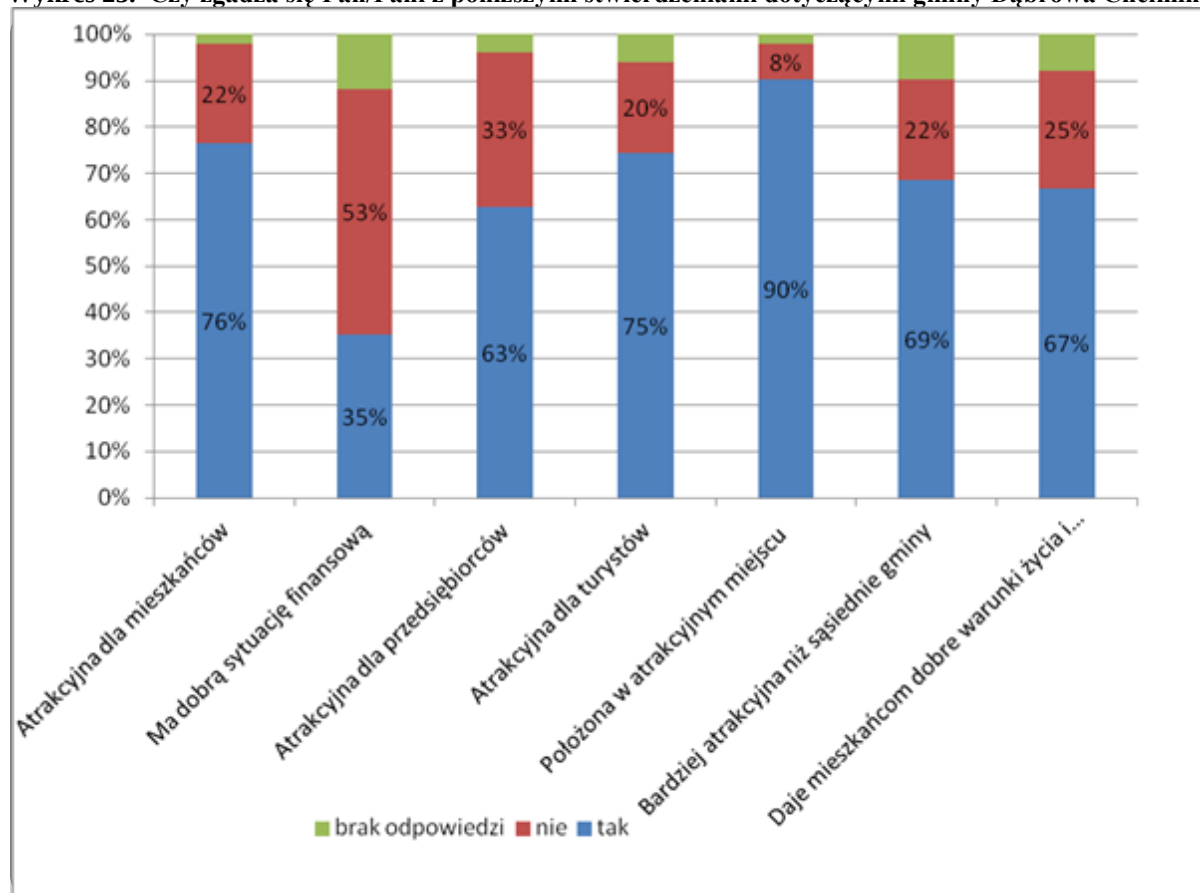
Największym problemem społecznym według respondentów jest bezrobocie. Ankietowani oczekują zwiększenia liczby miejsc pracy. Lokalny rynek pracy, rozumiany jako możliwość znalezienia zatrudnienia na terenie Gminy ankietowani ocenili jako słaby.

Poziom stopy życiowej mieszkańców oceniono na poziomie średnim. Ponad połowa mieszkańców dobrze oceniła jakość opieki społecznej oraz świadczonych usług zdrowotnych.

Na ocenę jakości życia w gminie wywiera wpływ wiele czynników. Jedym z nich jest obiektywne odbieranie poczucia bezpieczeństwa. 55% respondentów stwierdziło, że czuje się średnio bezpiecznie. Plan strategiczny Gminy winien zawierać działania zmierzające do poprawy stopnia bezpieczeństwa wśród mieszkańców.

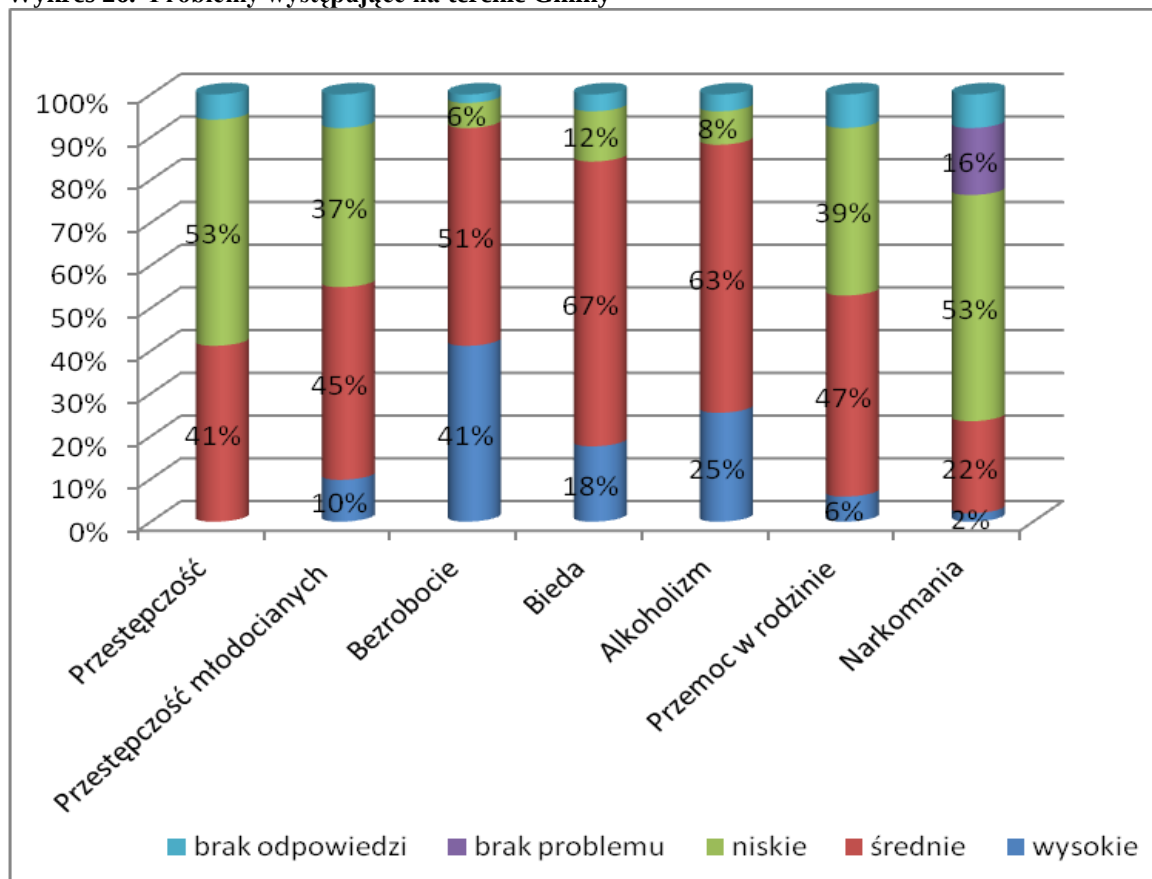
Warunki mieszkaniowe ponad połowa ankietowanych oceniła jako dobre.

Wykres 24. Środowisko naturalne

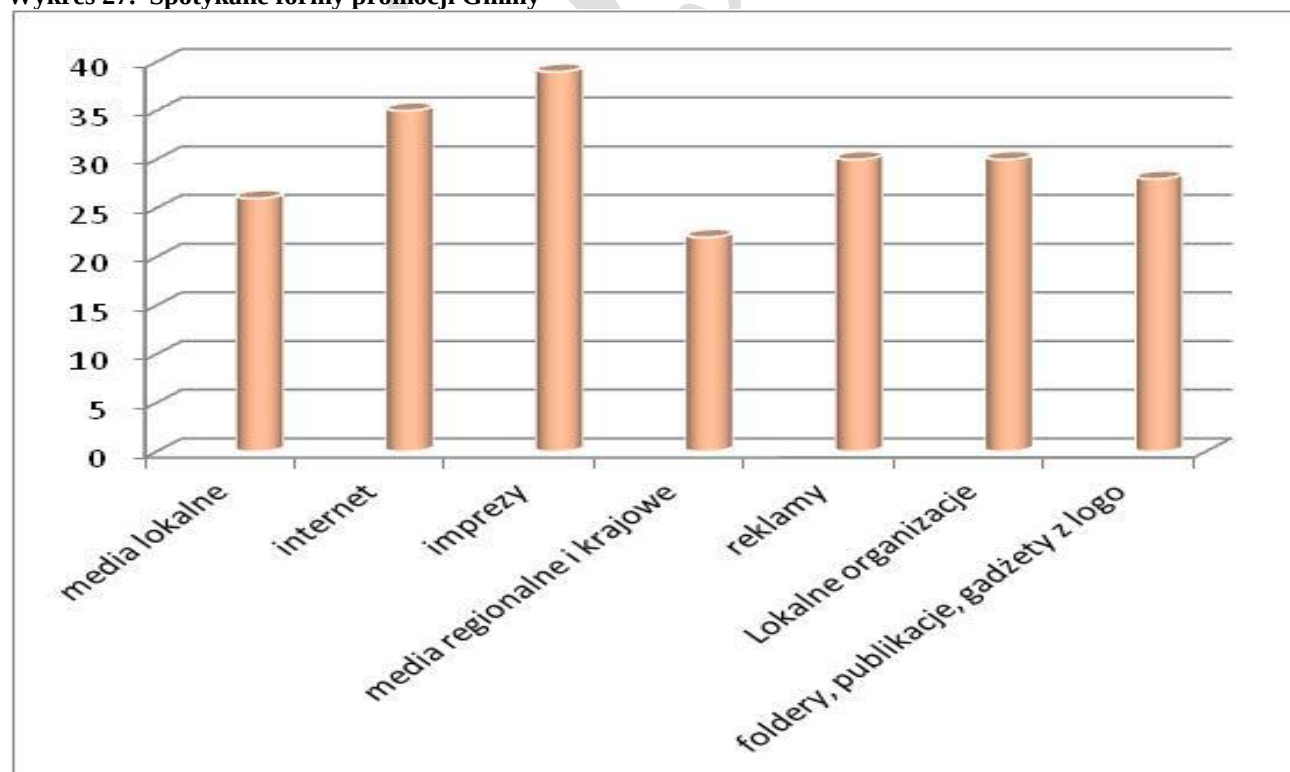
Wykres 25. Czy zgadza się Pan/Pani z poniższymi stwierdzeniami dotyczącymi gminy Dąbrowa Chełmińska?

Czy zgadza się Pan/Pani z poniższymi stwierdzeniami dotyczącymi gminy? Tak zostało sformułowane kolejne pytanie skierowane do uczestników badania ankietowego. W pytaniu respondenci zostali poproszeni o ocenę kilku stwierdzeń dotyczących odbioru gminy przez jej mieszkańców. Respondenci dokonywali subiektywnej oceny: tak lub nie. Z analizy wypowiedzi wynika jednoznacznie, że gmina jest bardzo pozytywnie oceniana ze względu na lokalizację i jest atrakcyjnym miejscem zamieszkania dla społeczności lokalnej. Gmina Dąbrowa Chełmińska w oczach mieszkańców ma słabą kondycję finansową (53%).

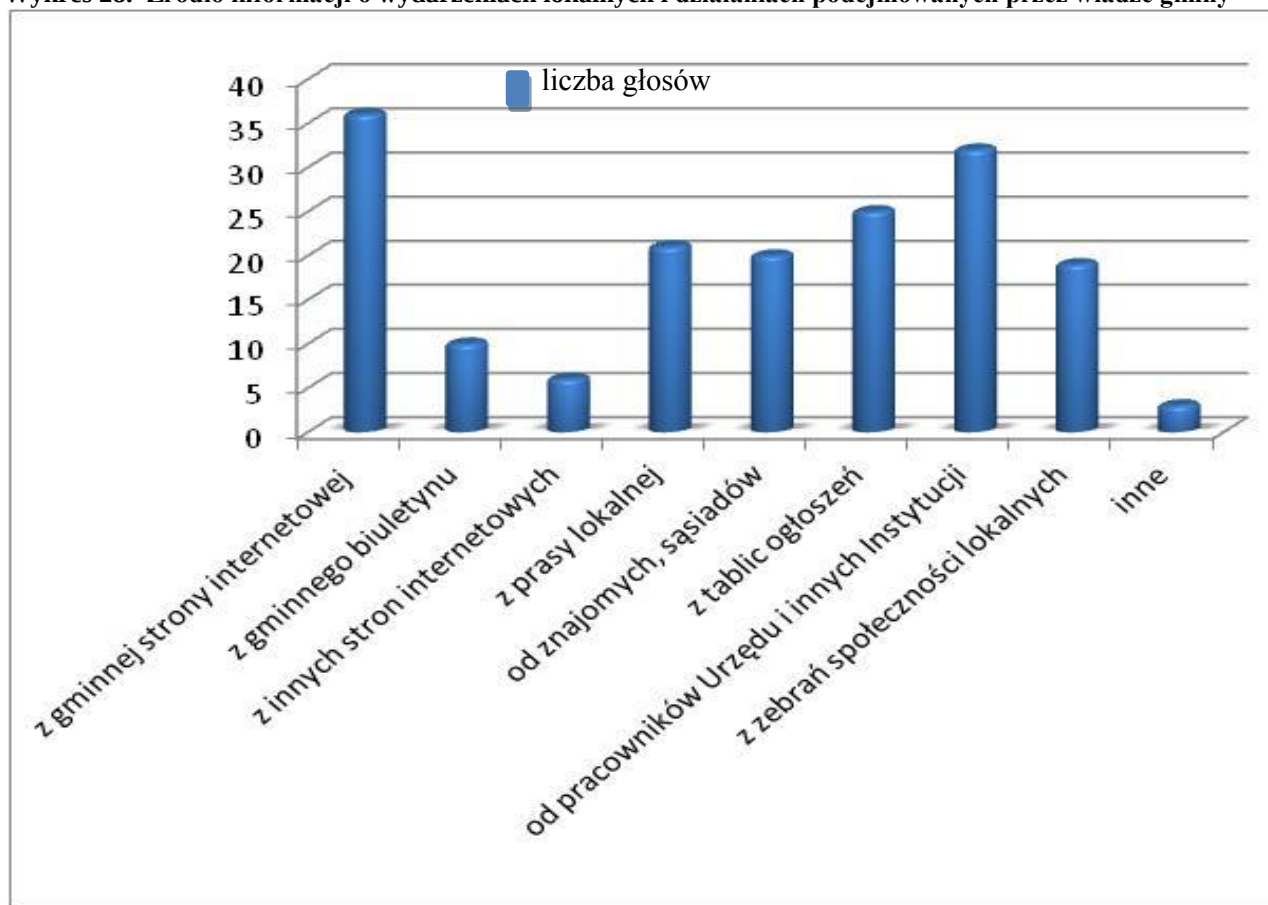
Wykres 26. Problemy występujące na terenie Gminy

Wykres 27. Spotykane formy promocji Gminy

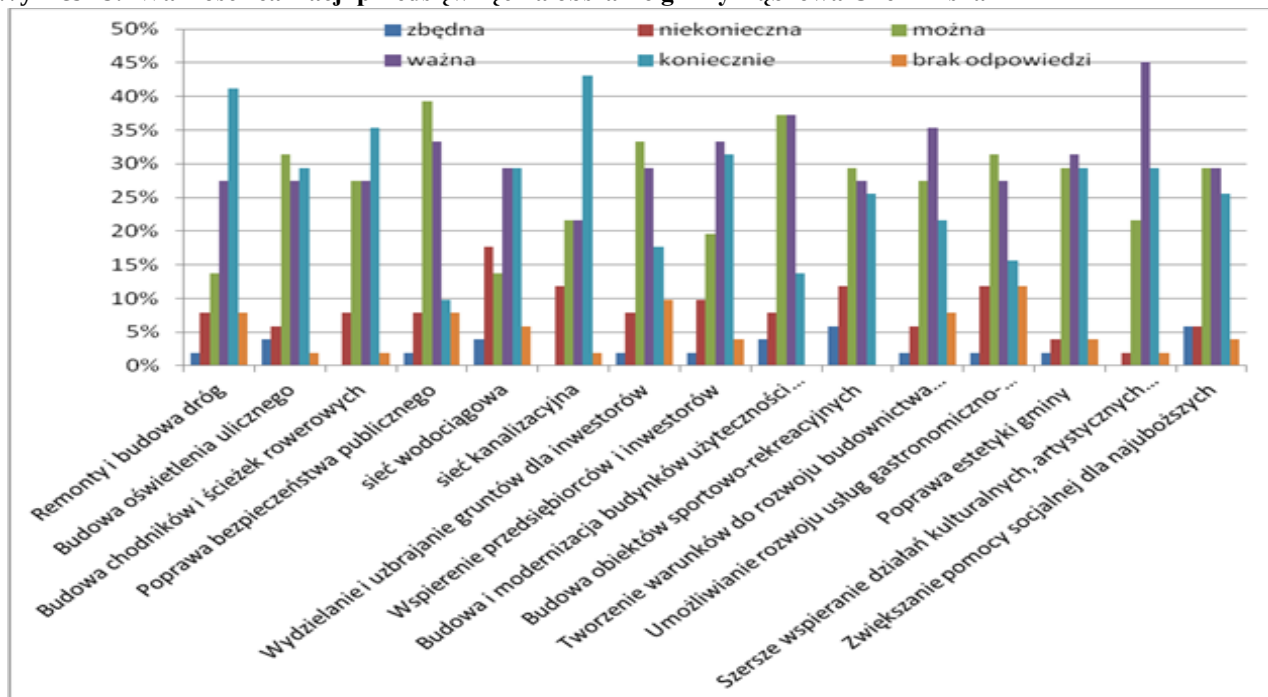

Wykres 28. Źródło informacji o wydarzeniach lokalnych i działaniach podejmowanych przez władze gminy

W kolejnym pytaniu ocenie poddano stopień ważności realizacji konkretnych przedsięwzięć na terenie Gminy.

Wykres 29. Ważność realizacji przedsięwzięć na obszarze gminy Dąbrowa Chełmińska

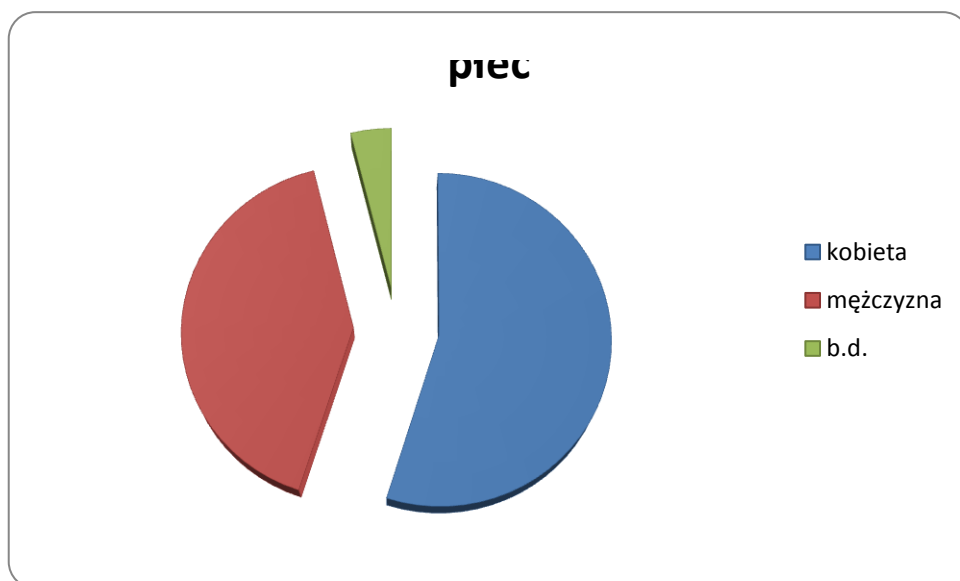

Największy niedobór dostrzegany jest w sferze infrastruktury drogowej. Dla 39 % ankietowanych remont i budowa dróg stanowi przedsięwzięcie najistotniejsze do realizacji.

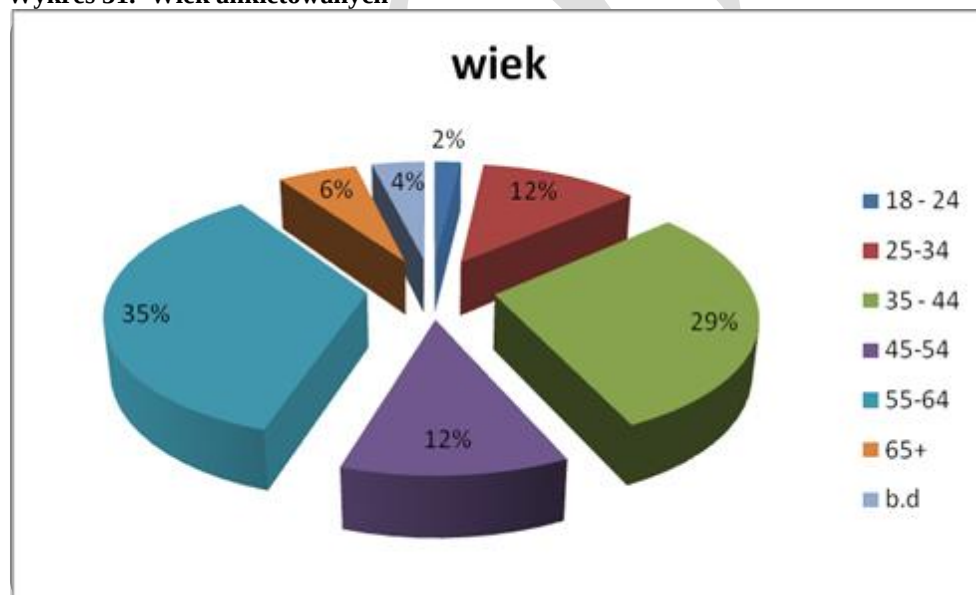
Jako bardzo ważną respondenci uznali rozbudowę sieci kanalizacyjnej.

Odpowiedzi ankietowanych wskazują na potrzebę poprawy bezpieczeństwa publicznego, szersze wspieranie działań kulturalnych oraz budowa i modernizacja budynków użyteczności publicznej

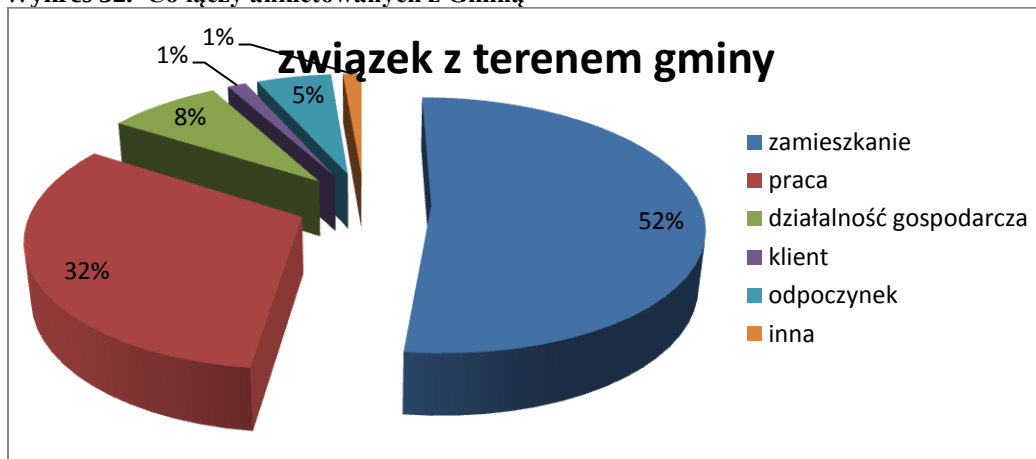
Wykres 30. Płeć ankietowanych

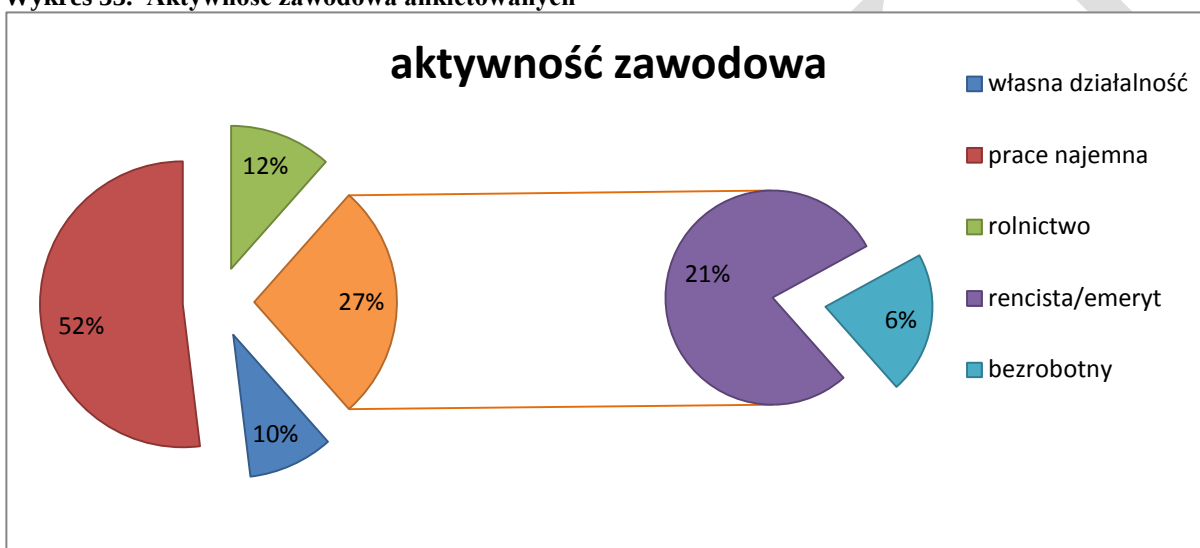
Wykres 31. Wiek ankietowanych

Wykres 32. Co łączy ankietowanych z Gminą

Wykres 33. Aktywność zawodowa ankietowanych

Wykres 34. Miejsce zamieszkania ankietowanych

Wszystkie powyższe wykresy stanowią opracowanie własne.

Podsumowanie

Przeprowadzona ankieta miała pomóc w rozpoznaniu najważniejszych kwestii społeczno-gospodarczych obszaru Gminy Dąbrowa Chełmińska. Jej zadaniem było zebranie opinii dotyczących oczekiwań mieszkańców, wskazania miejsc i zdarzeń problematycznych, jak również pokazania jej potencjału.

Tego typu badania ukazują Gminę widzianą oczami mieszkańców. Ankieta pozwoliła samorządowi na usystematyzowanie przyszłych zamierzeń i kierunków rozwoju.

Po dokonaniu analizy zagadnień ankietowych ukazuje się obszar, na którym istnieją dogodne warunki życia z dobrym dostępem do infrastruktury oświatowej i sportowej.

Podsumowanie bloku pytań dotyczących postrzegania najważniejszych walorów niewątpliwie daje obraz gminy, w której mieszkańcy doceniają środowisko przyrodnicze i położenie geograficzne. Respondenci zwrócili uwagę na niewystarczającą ofertę inwestycyjną i turystyczną oraz stan infrastruktury drogowej.

IX. ANALIZA SWOT

Analiza strategiczna została przeprowadzona metodą SWOT, polegająca na identyfikacji i analizie wzajemnych możliwości oddziaływań uwarunkowań wewnętrznych – mocnych i słabych stron, oraz uwarunkowań zewnętrznych, które mogą stanowić szanse rozwojowe lub być zagrożeniami dla osiągnięcia zamierzonych celów.

Wyniki analizy zostały opracowane na podstawie:

- 1) informacji zebranych w czasie warsztatów strategicznych z udziałem mieszkańców, przedstawicieli organizacji pozarządowych, jednostek organizacyjnych, radnych, przedsiębiorcami i rolnikami;
- 2) ankiety (raport z badań ankietowych str. 37).

1. Diagnoza mocnych i słabych stron

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• korzystne położenie • zróżnicowane i niezdegradowane środowisko przyrodnicze • atrakcyjność krajobrazowa: walory przyrodnicze, klimatyczne, turystyczne • bogate zasoby wód mineralnych i lasów • zespół pałacowo-parkowy w Ostromecku • budownictwo jednorodzinne • wysoki stopień zwodociągowania • dobry stan dróg • rozwój sieci kanalizacyjnej • dobra polityka przestrzenna • dobra kultura rolna • bliskość Bydgoszczy • potencjał ludzki • promocja gminy przez stowarzyszenia (m.in. LGD) • otwartość i przychylność władz samorządowych • wytyczone szlaki turystyczne • odbywające się cykliczne imprezy kulturalne na terenie gminy • wieloletnie tradycje funkcjonowania klubów sportowych • funkcjonujące, z tradycjami jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej i Koła Gospodyń Wiejskich	• komunikacja publiczna • brak kąpielisk • bezpieczeństwo publiczne • zasilanie stacji transformatorowej przez jedną linię • niewystarczająco rozwinięta sieć usług gastronomicznych i agroturystycznych • mały zasób mieszkań socjalnych • brak dostępu do rehabilitacji • przepełnione szkoły i przedszkola • brak stołówek szkolnych • słabe wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych • mała liczba przedsiębiorców zatrudniających • zbyt mała ilość miejsc parkingowych • bariery architektoniczne utrudniające życie niepełnosprawnym • niedostateczne oznakowanie szlaków turystycznych

SZANSE	ZAGROŻENIA
• rozwój turystyki - turystyka weekendowa Bydgoszczy i Torunia • utworzenie aglomeracji bydgosko-toruńskiej • napływ ludności (sypialnia Bydgoszczy) • rozwój rolnictwa ekologicznego • rozwój szkolnictwa • napływ inwestorów • współpraca z gminami • środki pomocowe - krajowe i zagraniczne • promocja i rozwój agroturystyki • wykorzystanie potencjału zespołu pałacowo-parkowego w Ostromecku	• degradacja środowiska naturalnego • niestabilna polityka budżetowa państwa • niestabilne prawo • zubożenie społeczeństwa z powodu likwidacji zakładów pracy, brak miejsc pracy • wzrost przestępczości i patologii społecznych • awaria mostu - odcięcie od Bydgoszczy • napowietrzna sieć wysokiego napięcia przez park krajobrazowy • zmniejszenie środków zewnętrznych • zwiększanie zadań własnych gminy bez wsparcia finansowego • degradacja środowiska ze względu na produkcję przemysłową • zmniejszenie subwencji oświatowych • ograniczenia wynikające z uregulowań dotyczących obszarów chronionych

Tabela 9. Analiza SWOT

X. WIZJA I MISJA ROZWOJU GMINY DĄBROWA CHEŁMIŃSKA

Wizja jest nieokreślonym w czasie i przestrzeni (choć odnosi się w tym przypadku do obszaru gminy) spojrzeniem w przyszłość, jaką lokalna społeczność widzi dla siebie i określeniem miejsca, w którym chce żyć, pracować i wypoczywać, i z którym wiąże swoje nadzieje na realizację swoich życiowych planów i marzeń.

WIZJA:

Gmina Dąbrowa Chełmińska – gmina przyjazna mieszkańcom i inwestorom, gmina z rozwijającą się infrastrukturą techniczną i społeczną z bezpiecznym i ekologicznym obszarem rozwoju gospodarczego, na terenie której stosowane są zasady zrównoważonego rozwoju we wszystkich aspektach życia.

Misja jest wyrażeniem, które określa główny cel gminy, jej „sens życia”. Jest wyrazem dążeń i oczekiwań w stosunku do gminy, dla której została sformułowana.

Wypracowana misja rozwoju gminy poprzez wizję, pokazuje pozytywny obraz Gminy Dąbrowa Chełmińska w perspektywie do roku 2023. Przeprowadzone analizy i wyartykułowane potrzeby mieszkańców, pozwalają na określenie głównych celów strategii. Cele te będą wyznacznikiem kierunku wszystkich działań objętych strategią.

Misja dla Gminy Dąbrowa Chełmińska jest opisem wizji Gminy poprzez realizację określonych działań w najbliższych latach.

Biorąc pod uwagę wyniki analizy SWOT oraz aspiracje wyrażane przez liderów lokalnych oraz władze gminy zdefiniowano kluczowe elementy, które powinny znaleźć swoje odbicie w misji gminy (deklaracji określającej główne kierunki rozwoju gminy), która na tej podstawie została sformułowana w następujący sposób:

MISJA:

***Gmina przyjazna mieszkańcom i środowisku,
atrakcyjna dla turystów i otwarta na inwestorów***

XI. CELE STRATEGICZNE i ZADANIA STRATEGICZNE

Przeprowadzona diagnoza otoczenia strategicznego gminy i jej potencjału oraz analiza SWOT pozwoliły na ustalenie celów strategicznych zmierzających do realizacji misji gminy.

Cel strategiczny nr 1	Cele operacyjne	Zadania	Termin realizacji	Jednostka realizująca	Źródło finansowania
Rozwój infrastruktury technicznej sprzyjającej rozwojowi społeczno – gospodarczemu gminy	1. Poprawa stanu technicznego dróg, zwiększenie dostępności komunikacyjnej gminy oraz podniesienie bezpieczeństwa ruchu drogowego	1) Budowa, przebudowa i modernizacja sieci drogowej	Kontynuacja zadań	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy/ środki zewnętrzne
		2) Modernizacja infrastruktury drogowej: a) rozbudowa mostu na rzece Wiśle (Fordon – Strzyżawa)	Po roku 2020	Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego/ Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet województwa/ budżet gminy/ środki zewnętrzne
		b) przebudowa drogi krajowej nr 80 na odcinku Bydgoszcz – Strzyżawa	Po roku 2020	Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego/ Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet województwa/ budżet gminy/ środki zewnętrzne

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DĄBROWA CHEŁMIŃSKA NA LATA 2014 - 2023

	c) budowa obwodnicy Ostromecka (zmiana przebiegu drogi wojewódzkiej nr 551)	2016-2023	Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego/ Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet województwa/ budżet gminy/ środki zewnętrzne
	d) przebudowa drogi wojewódzkiej nr 551 na odcinku Strzyżawa – Raciniewo	2015-2017	Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego/ Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet województwa/ budżet gminy/ środki zewnętrzne
	e) przebudowa drogi powiatowej nr 1601C na odcinku Dąbrowa Chełmińska – Kokocko	2014-2023	Starostwo Powiatowe/ Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet starostwa/ środki zewnętrzne/ budżet gminy
	f) poprawa przejezdności drogi powiatowej 1540C Ostromecko-Czarże	2014-2023	Starostwo Powiatowe/ Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet starostwa/ środki zewnętrzne/ budżet gminy

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DĄBROWA CHEŁMIŃSKA NA LATA 2014 - 2023

		3) Wykonanie nawierzchni bitumicznej	x	x	x
		a) budowa nowych dróg gminnych w tym asfaltowanie dróg nawierzchni tłuczniowej	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy /środki zewnętrzne
		b) poprawa dostępności dojazdowej do pól	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy /środki zewnętrzne
	2. Rozbudowa infrastruktury około drogowej	1) Modernizacja istniejącego oraz budowa nowego oświetlenia ulicznego w tym „Osiedle Południe” w Dąbrowie Chełmińskiej oraz „Osiedla Pod Gruszą” w Ostromecku	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy
		2) Budowa parkingów (w tym przy ulicy Sportowej w Dąbrowie Chełmińskiej i Zespole Szkół w Czarzu)	Kontynuacja działań	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy
		3) Budowa chodników	Kontynuacja działań	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy/środki zewnętrzne
		4) Oznakowanie drogowe (numery posesji)	Kontynuacja działań	Gmina Dąbrowa Chełmińska/ Rady Sołeckie	Budżet gminy /fundusz sołecki
		5) Zatoki autobusowe (w tym 2 szt. w m. Gzin)	2014-2016	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DĄBROWA CHEŁMIŃSKA NA LATA 2014 - 2023

3. Rozbudowa infrastruktury użyteczności publicznej i społecznej	1) Termomodernizacja budynków ośrodków zdrowia	2014-2018	SP ZOZ Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy ZPZOZ
	2) Rozbudowa budynku urzędu gminy (pomieszczenia dla GOPS, GOKiS, biblioteki, policji)	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy/ środki zewewnętrzne
4. Realizacja inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej	1) Dokończenie budowy kanalizacji w miejscowości Dąbrowa Chełmińska terenu objętego dokumentacją projektową	do 2017	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy / środki zewewnętrzne
	2) Skanalizowanie miejscowości: Strzyżawa, Wąldowo Królewskie, Boluminek, Otowice	2015-2020	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy/środki zewewnętrzne
	3) Wykonanie drugiego przejścia kanalizacji sanitarnej przez rzekę Wisłę w Mozgowinie	2013-2020	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy/ środki zewewnętrzne
	4) Rozbudowa i przebudowa sieci wodociągowej	Kontynuacja działań	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy/ środki zewewnętrzne
	5) Dotacja dla mieszkańców inwestujących w przydomowe oczyszczalnie ścieków	Kontynuacja działań	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy / środki zewewnętrzne

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DĄBROWA CHEŁMIŃSKA NA LATA 2014 - 2023

		6) Budowa i przebudowa kanalizacji deszczowej w miejscowości Dąbrowa Chełmińskiej i Ostromecku (osiedle Zabasta	2015-2020	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy/ środki zewewnętrzne
		7) Wykonanie wodociągów wg wniosków mieszkańców i przedsiębiorców, w tym wymiana sieci wodociągowej w ul. Bazowej w Dąbrowie Chełmińskiej	Kontynuacja działań	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy/ środki zewewnętrzne
5. Aktywna polityka przestrzenna gminy	1) Aktualizacja dokumentu pn. „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy”	2015-2016	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy	
	2) Uporządkowanie obszarów funkcjonalnych w planie zagospodarowania przestrzennego Gminy	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy	
	3) Opracowanie planów miejscowych dla wsi Ostromecko (zmiana planu), Czarze, Wałdowo Królewskie, Reptowo, Dąbrowa Chełmińska (zmiana planu), Gzin	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy	
	4) Tereny pod budownictwo mieszkaniowe: w Dąbrowie Chełmińskiej, Wałdowie Królewskim, Ostromecku	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy	
	5) Uzbrojenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy	

Cel strategiczny nr 2	Cele operacyjne	Zadania	Termin realizacji	Jednostka realizująca	Źródło finansowania
Podjęcie działań mających na celu pobudzenie działalności gospodarczej na terenie gminy oraz napływ inwestorów zewnętrznych	1. Wspieranie powstawania nowych oraz kreowanie sprzyjających warunków dla rozwoju już istniejących podmiotów gospodarczych w oparciu o lokalne zasoby	1) Stworzenie systemu ulg dla inwestora i dla lokalnych firm przy zadbanie o równowagę budżetową	Kontynuacja działań	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy
		2) Współpraca z instytucjami gospodarczymi	Kontynuacja działań	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy
		3) Bezpłatne doradztwo w zakresie zakładania działalności gospodarczej	Kontynuacja działań	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy
		4) Aktualizacja dokumentu pn. „Założenia do planu zaopatrzenia Gminy Dąbrowa Chełmińska w ciepło energię eklektyczną i paliwa gazowe”	2014	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy
	2. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy	1) Stworzenie i aktualizowanie bazy danych o możliwościach inwestycyjnych, gruntach, nieruchomościach	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy
		2) Promocja oferty inwestycyjnej gminy	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy
		3) Tereny usługowo – rzemieślnicze w Dąbrowie Chełmińskiej, Nowym Dworze, Ostromecku	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy
		4) Uzbrojenie terenów pod inwestycje gospodarcze	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DĄBROWA CHEŁMIŃSKA NA LATA 2014 - 2023

		5) Aktywna polityka przestrzenna Gminy	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy
		6) Rozwój usług telekomunikacyjnych - internet	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy
Cel strategiczny nr 3	Cele operacyjne	Zadania	Termin realizacji	Jednostka realizująca	Źródło finansowania
Ochrona środowiska naturalnego i rolnictwo	1. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł w produkcji energii w gminie	1) Promowanie odnawialnych źródeł energii	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy
		2) Kolektory słoneczne	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy/ środki zewnętrzne
		3) Pompy ciepła (ciepła woda użytkowa)	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy/ środki zewnętrzne
	2. Właściwa polityka ekologiczna w gminie	1) Konkurs na najpiękniejszy ogród przydomowy	Kontynuacja działań	Gmina Dąbrowa Chełmińska/ GOKiS	Budżet gminy
		2) Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców	Kontynuacja działań	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy
		3) Pielęgnacja istniejących terenów zieleni oraz tworzenie nowych	Kontynuacja działań	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DĄBROWA CHEŁMIŃSKA NA LATA 2014 - 2023

		4) Opracowanie dokumentu pn. „Programu ochrony środowiska”	2014-2015	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy
		5) Realizacja programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	Kontynuacja działań	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy
		6) Prawidłowa gospodarka odpadami	Kontynuacja działań	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy
	3. Wspieranie działalności rolniczej	1) Organizowanie bezpłatnych specjalistycznych szkoleń dla rolników	Kontynuacja działań	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy
		2) Bezpłatne doradztwo w gminie	Kontynuacja działań	Gmina Dąbrowa Chełmińska/ ODR	Budżet gminy
Cel strategiczny nr 4	Cele operacyjne	Zadania	Termin realizacji	Jednostka realizująca	Źródło finansowania
Stworzenie warunków do rozwoju turystyki w gminie.	1. Rozwijanie i poprawa jakości infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej oraz infrastruktury służącej rozwojowi	1) Budowa ścieżek rowerowych (w tym ścieżka: Wałdowo Królewskie-Dąbrowa Chełmińska Skrzyżowanie-Czemlewo-Czarze-Dębowiec oraz Dąbrowa Chełmińska-Boluminek-Bolumin-Skłudzewo	2016-2019	Gmina Dąbrowa Chełmińska/ Starostwo Powiatowe w Bydgoszczy, Chełmnie i Toruniu	Budżet gminy środki zewnętrzne/ budżet starostw

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DĄBROWA CHEŁMIŃSKA NA LATA 2014 - 2023

	aktywnych form turystyki	2) Poprawa stanu technicznego istniejących szlaków turystycznych	Kontynuacja działań	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy Środki zewnętrzne
		3) Budowa i przebudowa zbiorników retencyjno-rekreacyjnych wraz z zagospodarowaniem przyległych terenów	Kontynuacja działań	Gmina Dąbrowa Chełmińska/ Rady Sołeckie	Budżet gminy/ fundusz sołecki/ środki zewnętrzne
		4) Opracowanie dokumentu pn. „Program opieki nad zabytkami w Gminie Dąbrowa Chełmińska”	2014	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy
		5) Pielęgnacja i renowacja cmentarzy i miejsc pamięci	Kontynuacja działań	Gmina Dąbrowa Chełmińska/ Rady Sołeckie	Budżet gminy/fundusz sołecki/ środki zewnętrzne
	2. Promocja oferty turystycznej gminy .	1) Promocja walorów turystycznych gminy	Kontynuacja działań	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy
		2) Współpraca z organizacjami społecznymi i stowarzyszeniami	Kontynuacja działań	Gmina Dąbrowa Chełmińska/ GOKiS/GBPSz	Budżet gminy/środki zewnętrzne
		3) Organizacja punktów informacyjnych (tablice informacyjne)	Kontynuacja działań	Gmina Dąbrowa Chełmińska/ GOKiS	Budżet gminy/środki zewnętrzne

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DĄBROWA CHEŁMIŃSKA NA LATA 2014 - 2023

	4) Zapewnienie dostępności informacji na temat wydarzeń o charakterze kulturalnym, sportowym itp. (strona internetowa oraz media)	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska/ GOKiS/ GBPSz	Budżet gminy
	5) Inicjowanie międzygminnej współpracy w zakresie wspólnej promocji	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska/ GOKiS	Budżet gminy
	6) Kalendarz imprez cyklicznych	Kontynuacja działań	Gmina Dąbrowa Chełmińska/ GOKiS/GBPSz/ Zespoły Szkół/ LKS/LGD	Budżet gminy
	7) Materiały promocyjne gminy	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska GOKiS	Budżet gminy/ środki zewnętrzne
	8) Punkty multimedialne w Czarzu, Ostromecku i Dąbrowie Chełmińskiej (oferta turystyczna)	2016-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy/ fundusz sołecki

Cel strategiczny nr 5	Cele operacyjne	Zadania	Termin realizacji	Jednostka realizująca	Źródło finansowania
Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi edukacji i zaspokojeniu potrzeb kulturalnych i sportowych mieszkańców gminy	1. Rozwój i modernizacja infrastruktury oświatowej, kulturalnej i sportowej.	1) Modernizacja i remont szkół publicznych	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska/ Zespoły Szkół	Budżet gminy/ środki zewnętrzne
		2) Zwiększenie ilości terenów rekreacji i wypoczynku (w tym: budowa miejsca wypoczynku i rekreacji w Dąbrowie Chełmińskiej, Czarzu)	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska/ Rady Sołeckie	Budżet gminy/ środki zewnętrzne/ fundusz sołecki
		3) Budowa placów zabaw i infrastruktury towarzyszącej dla dzieci	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska/ Rady Sołeckie	Budżet gminy/ środki zewnętrzne/ fundusz sołecki
		4) Modernizacja i przebudowa placówek oświatowych wraz z całą infrastrukturą towarzyszącą (m.in. zwiększenie ilości sal dydaktycznych, sale sportowe, przyszkolne boiska oraz stołówki)	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska / Zespoły Szkół	Budżet gminy/ Środki zewnętrzne
		5) Budowa boiska sportowego w Ostromecku	2014	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy/ Środki zewnętrzne
		6) Budowa bieżni w Czarzu	2014	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy/ Środki zewnętrzne

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DĄBROWA CHEŁMIŃSKA NA LATA 2014 - 2023

		7) Modernizacja i remont istniejących obiektów świetlicowych i bibliotecznych	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy/ środki zewewnętrzne
2. Zwiększenie dostępu do kultury jako sposobu spędzania wolnego czasu.	1) Atrakcyjna oferta sportowo-rekreacyjna	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska/ GOKiS	Budżet gminy/ środki zewewnętrzne	
	2) Organizacja imprez kulturalno-turystycznych dla mieszkańców	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska/ GOKiS/ GBPSz/Zespoły Szkół/ LKS	Budżet gminy/ środki zewewnętrzne	
	3) Poszerzenie oferty kulturalnej świetlic	2014-2023	Gminny Ośrodek Kultury i Sportu	Budżet gminy	
	4) Inicjowanie współpracy z Kołami Gospodyń Wiejskich oraz integrowanie ich działań	2014-2023	Gminny Ośrodek kultury i Sportu	Budżet gminy	
	5) Zorganizowanie imprez promujących miejscowe kulinaria	2014-2023	GOKiS Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy	
	6) Współpraca z organizacjami pozarządowymi w celu wykorzystania szansy na sfinansowanie ciekawych przedsięwzięć adresowanych do dzieci i młodzieży	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska, GOKiS/ GBPSz	Budżet gminy/ środki zewewnętrzne	

Cel strategiczny nr 6	Cele operacyjne	Zadania	Termin realizacji	Jednostka realizująca	Źródło finansowania
Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego	1. Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego w gminie	1) Współdziałanie władz gminy z właściwymi podmiotami w zakresie ratowania życia i zdrowia obywateli w przypadku wystąpienia klęsk żywiołowych, wypadków drogowych, awarii technicznych oraz innych miejscowych zdarzeń	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy
		2) Prowadzenie działań informacyjnych i prewencyjnych mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa publicznego wśród mieszkańców	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy
		3) Zapobieganie klęskom żywiołowym	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy
		4) Budowa systemu monitorowania, informowania, ostrzegania i alarmowania	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska	Budżet gminy
	2. Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa, porządku i ładu publicznego	1) Systematyczne doposażanie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych(w tym: zakup pojazdu dla jednostki OSP w Czarzu	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska/ OSP	Budżet gminy
		2) Wymiana syren alarmowych na elektronicznych z możliwości nadawania komunikatów słownych i tekstowych	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska/ OSP	Budżet gminy
		3) Monitoring obiektów miejsc użyteczności publicznej	2014-2023	Gmina Dąbrowa Chełmińska/ GOKIS	Budżet gminy

Tabela 10. Cele strategiczne

XII. OCENA REALIZACJI STRATEGII

- Pod względem finansowym i merytorycznym odbywać się będzie na podstawie sprawozdań rocznych z wykonania zadań zawartych w Strategii.
- Ocena realizacji Strategii dokonywana będzie każdorazowo po zakończonym roku budżetowym na sesji Rady Gminy.
- Za realizację działań wskazanych w programach i projektach rozwojowych, wyznaczonych w strategii odpowiedzialne będą poszczególne wydziały urzędu oraz jednostki organizacyjne Gminy, zajmujące się w określonych obszarach wdrażaniem strategii.
- Jak wielokrotnie było to już podkreślane strategia jest dokumentem, który powinien być stale uzupełniany, może ewoluować oraz podlegać pewnym modyfikacjom i zmianom. Należy jednak zachować pewną regułę będącą podstawą strategii rozwoju: po sprecyzowaniu wizji gminy należy wyznaczyć cele strategiczne i tych elementów zmieniać się nie powinno. Aktualizacja strategii polega, bowiem na uzupełnianiu programów operacyjnych, tak, aby na bieżąco odzwierciedlały potrzeby gminy.

XIII. SPIS TABEL, WYKRESÓW, MAP I RYSUNKÓW

Wykres 1. Struktura gruntów na terenie gminy	6
Wykres 2. Liczba ludności na przestrzeni lat.....	19
Wykres 3. Liczba urodzeń i zgonów na przestrzeni lat.....	19
Wykres 4 Liczba bezrobotnych w Gminie i Powiecie	20
Wykres 5 Liczba bezrobotnych w poszczególnych grupach wiekowych	21
Wykres 6 Dane dotyczące okresów pozostawania bez pracy.....	21
Wykres 7. Liczba uczniów w Zespołach Szkół Gminy Dąbrowa Chełmińska	24
Wykres 8. Wykonanie budżetu w poszczególnych latach.....	33
Wykres 9. Dochody i wydatki bieżące	33
Wykres 10. Struktura wydatków - zadania	34
Wykres 11. Struktura wydatków - w ujęciu rocznym.....	34
Wykres 12. Struktura wydatków w 2008 r.	35
Wykres 13. Struktura wydatków w 2009	35
Wykres 14. Struktura wydatków w 2010 r.	35
Wykres 15. Struktura wydatków w 2011 r.	36
Wykres 16 Struktura wydatków w 2012 r.....	36
Wykres 17. Złe warunki życia w obszarach (liczba głosów)	38
Wykres 18. Bardzo dobre warunki życia w obszarach (liczba głosów)	38
Wykres 20. Jakość i dostępność placówek oświatowych na terenie gminy	39
Wykres 19. Agregacja odpowiedzi o warunki życia	39
Wykres 21. Ocena warunków życia w gminie - sport.....	40
Wykres 22. Ocena warunków życia w gminie - kultura, turystyka i gastronomia	40
Wykres 23. Ocena warunków życia w gminie – społeczne, socjalne i gospodarcze	41
Wykres 24. Środowisko naturalne	41
Wykres 25. Czy zgadza się Pan/Pani z poniższymi stwierdzeniami dotyczącymi gminy Dąbrowa Chełmińska?	42
Wykres 26. Problemy występujące na terenie Gminy.....	43
Wykres 27. Spotykane formy promocji Gminy	43
Wykres 28. Źródło informacji o wydarzeniach lokalnych i działaniach podejmowanych przez władze gminy	44
Wykres 29. Ważność realizacji przedsięwzięć na obszarze gminy Dąbrowa Chełmińska	44
Wykres 30. Płeć ankietowanych	45
Wykres 31. Wiek ankietowanych.....	45
Wykres 32. Co łączy ankietowanych z Gminą.....	46
Wykres 33. Aktywność zawodowa ankietowanych	46
Wykres 34. Miejsce zamieszkania ankietowanych	46
 Tabela 1. Środowisko naturalne - tereny chronione.....	 9
Tabela 2. Liczba mieszkańców Gminy	18
Tabela 3. Statystyka zdarzeń rzeczywistych dla Gminy Dąbrowa Chełmińska (źródło: USC i ewidencja ludności)	19
Tabela 4 Liczba przedsiębiorców w CEIDG.....	23
Tabela 5 Główne rodzaje działalności gospodarczej na terenie gminy	23
Tabela 6. Wodociągi i kanalizacja według stanu na dzień 31.12.2012	31
Tabela 7. Wodociągi i kanalizacja w latach 2008 – 2012	31
Tabela 8 Wykonanie budżetu.....	33
Tabela 9. Analiza SWOT	49
Tabela 10. Cele strategiczne	63
 Rysunek 1. Rezerваты przyrody na terenie Gminy Dąbrowa Chełmińska	 10
Rysunek 2. Obszar Natura 2000 – „Dolina Dolnej Wisły”	11
Rysunek 3. Obszar Natura 2000 – „Solecka Dolina Wisły”	12
Rysunek 4. Obszar Natura 2000 – „Torfowisko Linie”	13

XIV. SKŁAD OSOBOWY GRUPY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

Zespół ds. Strategii Rozwoju Gminy Dąbrowa Chełmińska na lata 2014-2023

- 1) Mariusz Buliński
- 2) Beniamin Brzyski
- 3) Krystian Blamowski
- 4) Barbara Gandziarowska
- 5) Małgorzata Kopaczewska
- 6) Krystyna Kalinowska
- 7) Teresa Łabaj
- 8) Kamil Rożko
- 9) Dorota Kraska-Wadych
- 10) Radosław Ciechacki
- 11) Danuta Węgierska
- 12) Ryszard Kaczor
- 13) Aleksandra Kirchner-Banach

Autorzy opracowania pragną podziękować uczestnikom konsultacji społecznych oraz uczestnikom badania ankietowego za poświęcony czas, odpowiedzialność w podejściu do spraw publicznych oraz merytoryczne zaangażowanie w proces opracowywania niniejszej Strategii.